

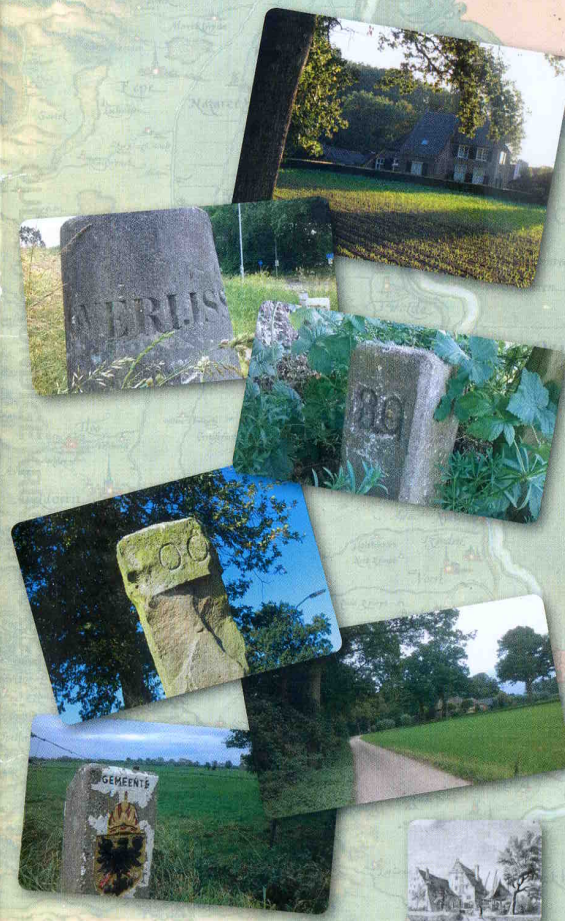
Kwartaalblad van de Oudheidkundige Kring Voorst

Postbus 170
7390 AD Twello

E-mail adres redactie
kroniek@okvvoorst.nl

Grenzen van Voorst

VOORST SCHRIJFT GESCHIEDENIS

Kroniek

Oudheidkundige Kring Voorst

Jaargang 38 - 2015

nummer 2

In deze Kroniek o.a.:

- ✓ OKV-40 jaar: interview met Joop Bessels en reactie van Henk Arendse
- ✓ Oorlogsdagboeken Karman en Van den Belt
- ✓ Grenzen van Voorst
- ✓ Mulder met de kar

oudheidkundige kring voorst

opgericht 18 december 1975

Bezoekers- en studieruimte

postadres: postbus 170, 7390 AD Twello - bezoekeradres: Dorpsstraat 11a, ingang aan de Dorpsdwarstraat

geopend: dinsdag en woensdag van 09.00 tot 16.00 en verder op afspraak. Tel.: 0571 27 7090

e-mailadres: info@okvvoorst.nl - website: www.okvvoorst.nl

Betalingen uitsluitend via Rabo-rekeningnr.: NL80 RABO 0362 8092 67

Ereleden

Mr. J.H. Hermesen, H.J. ten Hove†, J. Lubberts, J.A.M. Schutte-Geurtsen en L. Sevenster†

Dagelijks bestuur

Bert van de Zedde, voorzitter	Kon. Wilhelminaweg 15	7391 ER Twello	voorzitter@okvvoorst.nl
Johan Homan, secretaris	Rijksstraatweg 135	7391 MK Twello	secretariaat@okvvoorst.nl
Wim Wassink, penningmeester a.i.	Parkelerweg 25	7391 EV Twello	penningmeester@okvvoorst.nl
Jan Groenberg	Hietweideweg 30	7391 XX Twello	
Gé Veen	Domineestraat 6	7391 GG Twello	

Werkgroepen en contactpersonen

Kantoorcoördinatie	Gerrie Groenewold en Truus de Haan-Diks	info@okvvoorst.nl
Bibliotheek	Gerard Vrieling	info@okvvoorst.nl
Fotogroep	Jack Damen	info@okvvoorst.nl
Genealogie	Auke Vlietstra	genealogie@okvvoorst.nl
Lezingen	Jan Groenberg en Gé Veen	info@okvvoorst.nl
Tweede Wereldoorlogarchief	Bertus ten Bosch	info@okvvoorst.nl
Ledenadministratie	Wim Wassink	www.okvvoorst.nl
Redactie Kroniek	Gerrie Groenewold en Auke Vlietstra	kroniek@okvvoorst.nl

Lidmaatschap

De jaarcontributie bedraagt € 16,50 per persoon; voor gehuwden en partners woonachtig op hetzelfde adres € 20,00

Aanmelding lidmaatschap en wijzigingen van adres en/of lidmaatschap via www.okvvoorst.nl

Overige vragen: Tel. 0571 277090 of postbus 170, 7390 AD Twello

Gemeentearchief Voorst

Archivaris: Annemarie Geerts, H.W. Iordensweg 17, Twello, gemeentearchief@voorst.nl

Studiezaal open op maandag van 9.00-17.00 uur

Kroniek

De Kroniek beoogt een breed georiënteerd informatiemedium van de Oudheidkundige Kring Voorst te zijn, een kwartaalblad van en voor de leden. Het verschijnt in de maanden maart, juni, september en december.

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is niet toegestaan zonder schriftelijke goedkeuring van de redactie en de betreffende auteur(s)

Mailadres voor kopij en reacties: kroniek@okvvoorst.nl

Druk : Brein Reclame, Twello; oplage 750 stuks

Omslag : 'Voorst schrijft geschiedenis': Grenzen van Voorst - blz. 16

ISSN 1384-8682

INHOUDSOPGAVE KRONIEK

Jaargang 38 - 2015 - nummer 2

• Van de bestuurstafel.....	B. van de Zedde	2
• Agendatentoonstelling P. Visser.....	M. Brascamp	3
• Kroniekpost.....	redactie	4
• Joop Bessels: "Het goede van het oude geeft leven aan het nieuwe".....	I. van der Vegte	6
• Open monumentendag en genealogische dag.....	wg. genealogie en redactie	13
• Mulder met de kaore (kar).....	B. ten Bosch	14
• Voorst schrijft geschiedenismet De grenzen van Voorst.....	M. Brascamp	16
• Oudheidkundige Kring Voorstwat voorafging	H. Arendse	20
• Voorst schrijft geschiedenismet een nieuw 'Gezigt op het Nijbroek'.....	H. Buitenkamp-Brascamp	21
• Gedreven door herinneringen.....	W. Tempelman	22
• Voorst schrijft geschiedenis op het oudste gebint in de gemeente Voorst.....	W. Hartmans	28
• Gevelstenen, muurankers en uithangtekens (7) Huis Het Hunderen	E. Stol en C. Stol-Wouters	30
• Met de pen door Voorst	J. Lubberts, A. van der Goot-van Eck	32
• Getuigenverklaring: oorlogsdagboekje.....	J.W. Karman-Van Schoten	33
• Voorst schrijft geschiedenis op de grensmaal	M. Brascamp	16
• Voorst schrijft geschiedenis..... met onbekende voorwerpen.....	redactie	36
• Dagboek Anton van den Belt.....	J. Damen	38
• Dagboek van den Belt van 11 t/m 13 april 1945	A. van den Belt (†)	39
• Notulen jaarvergadering 23 april 2015.....	J. Homan	42

Aan deze Kroniek werkten verder mee: F.C. Nelis (als corrector) en W. Wassink (omslag)

en de redactie bestaande uit G. Groenewold, A. Vlietstra en I. van der Vegte

Afbeeldingen: OKV archief, tenzij anders vermeld

LET OP: Uiterste datum inleveren kopij nummer 2015 - 3: 3 augustus 2015

via kroniek@OKVvoorst.nl

De studieruimte van de OKV is gesloten vanaf 27 juli tot en met 10 augustus

LEDENWERFACTIE JUBILEUMJAAR

Indien u een lid aanmeldt ontvangen u en het nieuwe lid een boekenbon van vijf euro

Als u uw partner aanmeldt als lid ontvangt u samen de boekenbon. kroniek@OKVvoorst.nl

Giften en Schenkingen

De Oudheidkundige Kring Voorst is een Algemeen Nut Beogende Instelling, een zogenaamde ANBI. Met een schenking aan OKV steunt u niet alleen onze vereniging, maar kunt u ook profiteren van een belastingvoordeel. Dat voordeel is zowel van toepassing bij een eenmalige gift als bij een periodieke schenking. Via het mailadres penningmeester@okvvoorst.nl kunt u een onderhandse verklaring voor periodieke schenking ontvangen.

Boekhandel Oonk

Stationsstraat 4 Twello

T: 0571-27 15 09

E: info@evennaaroonk.nl

Van de bestuurstafel

Bert van de Zedde

Het voorjaar heeft altijd iets verfrissends. Alle kleuren groen zijn zichtbaar en wij gaan langzaam richting zomer met de vakanties. Ieder op zijn of haar eigen wijze. Dat gaat ook op voor onze vrijwilligers. De een reist, de ander zoekt het in de eigen omgeving. Binnen de OKV blijft het enthousiasme onder de vrijwilligers groot. Nieuwe gezichten verschijnen en anderen moeten helaas door lichamelijke ongemakken tijdelijk of voor langere duur afhaken. Toch blijft de aandacht en betrokkenheid van deze vrijwilligers hoog. Enkelen zijn inmiddels weer actief op onze vestiging aan de Dorps(dwars)straat.

Vele verenigingen, kerken en ook onze gemeente maken gebruik van onze kennis en aanwezige materialen. Dat maakt onze ruimte kwetsbaar, wij zien een ophoping van activiteiten in een ruimte, die op dit moment niet verder kan worden vergroot. Het bestuur denkt hierover serieus na en heeft contact met medehuurders en verhuurder van het pand. Verhuizing is op korte termijn niet aan de orde, maar als er ruimere behuizing beschikbaar zou komen dan wil het bestuur dit serieus onderzoeken.

In het jaar van ons 40-jarig jubileum laten we ons zien in de activiteiten van 'Voorst schrijft geschiedenis'. Enthousiaste leden/vrijwilligers bedenken steeds weer aanvullende onderzoeken die uiteindelijk uitmonden in gerichte activiteiten. Het bestuur zal binnen haar financiële mogelijkheden ruimte creëren en steun geven. Ook u kunt in het jubileumjaar een extra donatie doen. Fiscaal gunstig.

We zijn gelukkig dat het bestuur uitbreiding krijgt met in ieder geval een nieuwe penningmeester ad interim, Wim Huisman uit Gietelo. Bestuurlijk willen wij ons verder versterken en wij hopen de komende periode lopende gesprekken af te ronden. Tijdens onze junivergadering zullen wij als bestuurders kennismaken met een of meer nieuwe gezichten.

De 'beursvloer 2015' in de prachtige accommodatie van het AOC in Twello heeft weer veel nieuwe contacten opgeleverd. Het enthousiasme van Marten Brascamp maakt 'verkoop' van ons product gemakkelijk en we maakten met verschillende bedrijven en organisaties afspraken. Als voorbeeld: een bedrijf steunt ons met materiaal en wij stellen daar bijvoorbeeld een presentatie tegenover. Het is de bedoeling dit met gesloten beurzen te doen ter versterking van de onderlinge band, maar ook het van elkaar leren is belangrijk. De uitwisseling werd zelfs gevolgd door raadsleden uit Denemarken. Op dit moment zijn wij deelnemer bij het ontwerpen van een nieuw aan te leggen klompenpad langs De Flierte en mogen wij ook meedenken rond de verdere invulling van Slot Nijenbeek. Dit alles is niet direct zichtbaar en vereist soms een lange adem, maar bewijst wel onze betrokkenheid.

U kunt in deze Kroniek het verslag lezen van onze ledenvergadering (blz. 42), gehouden op 23 april jongstleden. Als bestuur willen wij nu al kenbaar maken wat wij met elkaar hebben besproken en afgesproken. Heeft u vragen, laat het weten. Zijn er suggesties om onze dienstverlening te verbeteren, schroom niet die te melden.

Ons ledenbestand neemt verder toe en wij begroeten onze nieuwe leden van harte en hopen op een langdurige verbinding.

Mede namens de andere bestuursleden/vrijwilligers wens ik u een goede zomerperiode toe.

Als nieuwe leden mogen we begroeten:

De heer en mevrouw Bosgoed-Meulenbroek uit Twello, de heer en mevrouw Van Bussel-Nieuwenhuis uit Terwolde, de heer en mevrouw Doeve-van Zwam uit Twello, mevrouw Van Klaarbergen - Kwakernaak uit Twello, mevrouw Pardijs uit Voorst, de heer en mevrouw Cromptvoets-Dupuits uit Maashees, de heer De Bos en mevrouw Gillet uit Twello, de heer en mevrouw Hensbergen uit Voorst, mevrouw Hulsegge-van der Vegte uit Ede, de heer Klein Swormink uit Twello. Ook schreven we ons jongste lid ooit in: Mark Mensink, die zich voor geschiedenis interesseert. Hij is 14 jaar en kreeg dit abonnement cadeau van zijn opa.

LEGE CARTRIDGES SPAREN VOOR DE OKV

In de studieruimte van de OKV staan dozen voor de inzameling van lege cartridges van uw printer. Door uw cartridges bij ons in te leveren helpt u onze vereniging aan extra inkomsten, die met alle activiteiten die we ontplooiën in ons jubileumjaar zeer welkom zijn. U bent tijdens de openingstijden van onze studieruimte hartelijk welkom om cartridges in te leveren.

Agenda

Marten Brascamp en redactie

Oudheidkundige Kring Voorst organiseert ter gelegenheid van zijn 40-jarig jubileum de tentoonstelling 'P. Visser in Voorst'.

P. Visser was een 19de eeuwse schilder die rond 1850 door onze streek trok en een groot aantal boerderijen en dorpsgezichten op papier vastlegde. Hij had een heel kenmerkende stijl en zijn schilderijen laten goed zien hoe de streek er in die tijd uitzag. Daarnaast geven ze ook veel details van de landbouwgeschiedenis en van het dagelijks leven, net voor de komst van de fotografie.

Veel van het werk van Visser bestaat nog en wordt met hulp van leden van verschillende oudheidkundige verenigingen opgespoord. De ongeveer 30 werken die nu bekend zijn worden met medewerking van hun huidige eigenaren in een eendaagse tentoonstelling bijeengebracht. Dat gebeurt in het Dorpshuis De Arend in Nijbroek.

Naast het tentoonstellen van de schilderijen besteedt het project Visser uitgebreid aandacht aan de schilder zelf, aan zijn schilderijstijl en aan alles wat er op de schilderijen is te zien. Buiten op het dorpsplein kan het publiek ondertussen zijn eigen 'Visser' schilderen. Het geheel - inclusief de originele schilderijen en zoals het er in 2015 uitziet - wordt in een historisch fotodocument vastgelegd.

Datum : 12 september 2015

Plaats : Dorpshuis De Arend te Nijbroek.

Tijd : 11.30 - 16.00 uur

Kroniekpost

redactie

We ontvingen

Van de rommelmarktcommissie van de Kerkactie Wilp het boekje 'Onrust over de Worp', Belevissen van de bewoners van den Linker-IJseloever gedurende de bange jaren 1940-1945. Beschreven door C.B. Struppert en geïllustreerd door P. Smeele. Deventer, september 1945. Het boekje wordt -met dank- in onze bibliotheek opgenomen.

Eerder al ontvingen we van de Protestantse Gemeente te Wilp een ordner met de titel 'Oude en nieuwe foto's en renovatie 1948 van de Ned. Herv. Kerk Wilp'. Er zitten foto's in en documentatie, o.a. een mapje over het kerkkoor van Wilp.

Van Gerard van Zijl uit Twello ontvingen we een groot aantal boeken, foto's en negatieven, een lamineerapparaat en bijbehorende materialen. Ook een paar cd-roms met een groot aantal foto's erop. Die boeken die we al in onze bibliotheek hebben zullen via *marktplaats* en *boekwinkeltjes.nl* aan de man worden gebracht.

Als reactie op het artikel over Kamp Linthorst van Wim Tempelman in Kroniek 2014-3 en het verhaal van Bert Elfrink over het einde van dat Kamp ontving de redactie *van de heer Lantinga* te Wolvega een serie artikelen uit het weekblad "Stellingwerf". Ze vertellen over werkkamp Spanga en de familie De Weerd.

Ook ontvingen we, *van de heer Van der Lende*, een foto van een gracht nabij het "Kamp Linthorst" (situatie 1947). Gegraven voor de waterafvoer.

Via Bert Visser uit Klarenbeek ontvingen we *van de heer Herman Wassink uit Wilp* een ingelijste tekening? 'Gezicht op Wilp' en een aquarel van de 'melkfabriek Wilp' (1927).

Alle gevers, hartelijk dank.

Telmerken in "Het Nieuwe Hoen".

Wim Jansen en Willemien Hartmans zijn weer op stap geweest en vonden bijzondere schilderstelmerken op IJsselhoeve "Het Nieuwe Hoen" op de Voorster Klei.

Telmerken zijn merktekens op hout, steen of ijzer aangebracht als volgorde tekens op onderdelen van bijvoorbeeld een constructie, raamharnassen, hekwerken etc.. De telmerken werden gekerfd, geschreven of ingeslagen om aan te geven in welke volgorde de constructie opgebouwd moet worden zoals bij balken en spanten van een kapconstructie. In de loop der eeuwen worden deze tekens aangebracht door timmerlieden, steenhouders en smeden.

Meer op de site van IJsselhoeven: <http://ijsselhoeven.nl/nieuws-activiteiten/weer-op-stap-het-nieuwe-hoen>

Antoon Driessen uit Lichtenvoorde schrijft ons:

In Kroniek 2014 nr. 3, pag. 4, vraagt u wie het echtpaar is dat staat afgebeeld op de foto.

Het gaat hier om het echtpaar Tom Bommer en Ria de Haan. Ria is een dochter van Arnold de Haan (metselaar, tegelzetter) en Mies Spitholt, die woonden aan de Barteld (nu De Barnte?). Het

huis staat er nog. Tom is overleden en Ria woont momenteel in Hengelo (O).

Een zus van Ria (Thea) en een broer emigreerden in de jaren vijftig naar Canada.

De tweelingzus van Thea, Miep, trouwde in 1956 met Jan Lanke. Jan was jaren onderwijzer aan de St. Martinusschool van Bussloo (overleden 16 maart 1999). Miep woont nu in Doetinchem.

Van Gerrit Wolters uit Nunspeet ontvingen we een reactie op het artikel van Wilco Gorter over de neergeschoten vlieger Laycock in Kroniek jaargang 2015 - nummer 1. In het kader van het schrijven van een familiegeschiedenis besteedde Gerrit ook aandacht aan het neerstorten van het vliegtuig, waarvan Twellenaar Lammert Wolters, een neef van zijn vader, getuige was. Die was als eerste ter plekke.

Het relaas van Lammert Wolters, opgetekend door Gerrit Wolters geven we hieronder weer.

Toen het vliegtuig van de 21-jarige Canadese flying officer Maurice Preston Laycock op 28 oktober 1944 neerstortte was Twellenaar Lammert Wolters als eerste

op de plaats des onheils. De toen 15-jarige Lammert werkte bij kruidenier Kiesbrink in Terwolde en was in de buurt van Huize Het Holthuis bestellingen aan het rondbrengen op de fiets. Hij zag het toestel brandend neerstorten en was als eerste ter plekke.

Wat hij daar aantrof maakte een onvergetelijke indruk op hem: het vliegtuig was grotendeels in de grond geslagen; alleen een klein stukje stak nog boven het weiland uit. In het vliegtuig bevond zich het stoffelijk overschot van piloot Laycock, maar even verder in het gras lagen ook menselijke resten. Daar omheen wat kleinere brokstukken van het vliegtuig en een stel gewonde en dodelijk getroffen koeien. Lammert Wolters (nu 86 en wonend in Het Grotenhuis) kan zich herinneren dat hij alles heeft opgeraapt en bij het lichaam van Laycock heeft gelegd. "Daar hoorde het. Ik vond dat het bij elkaar moest liggen en was bang dat men het later misschien niet zou vinden".

Naderhand bleek dat Laycock die dag bezig was met zijn (77-ste) missie om de spoorbaan tussen Deventer en Twello te bombarderen, maar getroffen was door Duits afweergeschut.

Lammert Wolters bij het graf van Laycock op de begraafplaats in Terwolde.

Joop Bessels:

"Het goede van het oude geeft leven aan het nieuwe"

Ineke van der Vegte-van Asselt

Deze prachtige uitspraak is van de heer Joop Bessels. Ik ben bij hem op bezoek in Posterenk, op zoek naar verhalen over "het begin" van de OKV. Wat hij vol passie vertelt tijdens ons gesprek, is steeds een bevestiging en illustratie van deze woorden!

Hij is één van de mensen die aan de wieg van de Oudheidkundige Kring hebben gestaan. Door zijn zwager Evert Kloosterboer (van de Voorster tak van die familie) werd hij benaderd. Evert was een zeer maatschappelijk betrokken man en zag diezelfde betrokkenheid en brede interesse bij Joop Bessels.

Joop is in Posterenk opgegroeid en heeft een passie voor het buitenleven, de natuur, het ambachtelijke leven en is graag onder de mensen. Hij voelt zich een "echte veldwerker", op zoek naar het ontstaan en verleden van wat hij ziet en de beleving daarvan door de mensen. Al jong ging hij met zijn vader mee, was geïnteresseerd in het ambachtelijk werk. Later heeft hij het aannemersbedrijf van zijn vader overgenomen.

Begin jaren 70 was er een kleine groep mensen in Voorst en omgeving, die zeer geïnteresseerd was in de rijke geschiedenis

van hun directe leefomgeving. Zij realiseerden zich de grote waarde hiervan. Dat bewustzijn wilden zij uitdragen en delen met de mensen die er woonden.

Tot deze groep behoorden: mevrouw Van Heuven-Reesink, professor Jappe Alberts (Voorst). Ruud de Wilde (Gietelo) en Leo Jeswiet (Terwolde). Zij verdienen de "credits" vindt Joop (hij hoopt hierbij niemand vergeten te zijn). Zij namen het initiatief en zijn op zoek gegaan naar mensen die deze interesse deelden, de waarde erkenden van onze streek en dit wilden uitdragen en bekend maken aan de inwoners. Men zocht mensen in iedere kern, in elk dorp, men wilde de hele gemeente bestrijken.

Het eerste oriënterende gesprek vond plaats op 20 juni 1972 bij mevrouw Van Heuven-Reesink thuis. In de uitnodiging die Joop ontving stond o.a. dat:

"men zich zorgen maakte over zaken die tot het verleden behoren, die niet meer tellen in deze tijd, waarin alles gemeten, gewogen en beoordeeld wordt naar het directe voordeel of genoeg, dat men er nu, op dit moment van hebben kan, zonder te denken aan de culturele waarde of het historische belang. Zo gaat veel verloren waar later levenden ons met recht verwijten over kunnen maken".

In de uitnodiging stond ook:

"Veel mensen vinden onze hobby vreemd: alles van het verleden verzamelen en be-

schrijven, bewaren. Omdat ze ons persoonlijk wel aardig vinden, zijn ze zo beleefd, dit niet te laten merken".

Bij inventarisaties later vertelden werkgroepleden meteen, dat zij niet van de belasting of van de gemeente kwamen. De vragen die zij hoorden waren vaak: "woor kom ie veur? Van wie bin ie der ene?". Mensen vonden het wel bijzonder dat er zoveel interesse voor hun "oude troep" was. Het beste bewijs dat die gesprekken goed verliepen is het feit dat de werkgroepleden nooit de deur gewezen werd.

Joop vond het fantastisch om als jonge twintigjarige ambachtsman met dit groepje mensen te kunnen samenwerken. Zijn enthousiasme en betrokkenheid was hen opgevallen. Ook Herman ten Hove (Voorst) raakte al snel betrokken bij deze groep.

Het gemeenschappelijke doel was mensen in de gemeente Voorst bewust te maken van de wereld waarin we leven. Er is hier zoveel op historisch gebied dat zeer de moeite waard is. Joop zegt: "Men wilde, zeg maar, een vuurtje aanmaken en dat lichtje van het vuurtje moest een paasvuur worden".

In de uitnodiging voor dat eerste gesprek, stond de doelstelling als volgt beschreven: *"Het opmerken-melden-verzamelen-verduurzamen-herstellen-beschrijven en bewaren van materialen-voorwerpen-omstandigheden-schifturen-werkmethoden en verzamelingen of andere gegevens, die enig verband houden of zouden kunnen hebben met de prehistorie-de historie of het recente verleden van de woongebieden in de gemeente Voorst".*

In die tijd ging er veel mis, ging er veel verloren, de gemeente was a-cultureel zou je

kunnen zeggen en was een soort ontwikkelingsgebied wat dat betreft. Wij wonen in een prachtige streek, met de IJssel, oude waterlopen, dijken zoals de Bandijk, historische graven, zelfs enkele grafheuvels van ongeveer 1500 voor Chr., kerken, landerijen, landhuizen en veel oude boerderijen. Het besef van deze historische rijkdom was er niet. Het was erg om te zien hoe ermee omgegaan werd. Men zei: "we gaan moderniseren" en de moker ging erin.

Joop vertelt: "mijn hart draaide zich vaak om, ik zag de oude materialen, haalde ze uit de puinhopen, verzamelde het".

Er werd Joop wel verweten dat hij mooi kon praten. Hij zou ook wel mooi wonen en mooie gladde tegeltjes thuis hebben. Dat wilden die mensen ook. Dat begreep Joop wel, maar kwalitatief goede oude materialen weggooien, terwijl het opnieuw gebruikt kon worden, dat ging hem te ver. Dat legde hij uit, hij wees op de waarde van die materialen en hoe ze goed in de plannen van de modernisering zouden kunnen passen.

De naam die men aannam was Oudheidkundige Kring in de gemeente Voorst. De enige functie die de Kring toen kende, was de functie van schrijver. Iemand zal tenslotte de brieven en uitnodigingen moeten schrijven, staat in de stukken.

Leo Jeswiet werd de eerste schrijver. Hij bezat veel kennis, hij kon "het landschap lezen en de betekenis duiden". Werkgroepen werden op zijn initiatief ingesteld. Aanvankelijk dacht men het aantal leden om praktische redenen te beperken. Uit iedere woonkern zou één persoon lid kunnen worden, of hooguit vier. De leden werden op voorstel uitgenodigd. Deze gedachte werd in 1975 verlaten en daarna was iedereen welkom om lid te worden van de Kring.

Joop Bessel en echtgenote

Joop zat in het eerste voorlopige bestuur. In de loop van dit gesprek wordt mij duidelijk dat Joop Bessels vanaf het begin van de Kring tot ver in de jaren negentig penningmeester is geweest, de ledenadministratie heeft gedaan en de contributies heeft geïnd! Joop laat niet weten of dat 25 jaar is geweest, maar het moet wel dicht daarbij komen. Hij zegt heel bescheiden: "Toos, mijn vrouw was de uitvoerder, ik gaf het aan. Er werd gecontroleerd door een boekhouder, die ook de jaarstukken opmaakte."

Uit de kringleden waren werkgroepen gevormd. Men had er vele, om een paar voorbeelden te noemen:

Archeologie door Herman ten Hove, oude boerderijen door Dirk Zweers, veldnamen-onderzoek door Jan Lubberts, dialect en verhalen door Ruud de Wilde. Herman ten Hove, Gerrit Piepenbroek en Joop vormden de werkgroep oude landbouwwerktuigen en oude gereedschappen.

Herman ten Hove heeft veel werk gedaan voor de Kring. Hij hield zich bezig met de archeologie. "Hij was een technische man, smid, treinmachinist, maar vooral archeoloog. Het liefst werkte hij alleen bij de opgravingen en hij bracht spaarzaam zijn gegevens naar buiten. Hij verzamelde en beschreef wat hij vond, maakte lange inventarisatielijsten". Joop kon goed samenwerken met 'oom Herman'. Die vroeg Joop regelmatig bij zaken die hij moeilijk alleen kon uitvoeren. Zo hebben ze in de houten put naast de kerk in Voorst samen gewerkt.

Later, toen het koor in de oude kerk van Voorst (met de prachtige akoestiek), veranderd moest worden, hebben ze eerst gedegen onderzoek gedaan. Met kleine operatiemesjes, die door dierenarts Baren-

Bij de grote restauratie in 1981/1982 van onder andere de vloer in de kerk te Voorst kwamen gave grafzerken uit de 17^e eeuw tevoorschijn. Op de foto die van pastor Dapper uit 1657. Een van de gave grafzerken kreeg een ereplaats in het koor van de kerk (van Dorothea Fischbach en Anna van Appelthorn)

drecht ter beschikking werden gesteld (hij werkte zelf ook actief mee), werd ontkalkt. Verschillende lagen kalk werden zorgvuldig verwijderd. Zo kwamen de aanzetsteunen, de gewelfribben en de toogribben, vrij. Daar bleken toen onder al die kalklagen, hoofdjes, kopjes, te zitten!

Uiteindelijk hebben ze een lijvig advies kunnen schrijven en dat werd overgenomen. Het resultaat van die inspanningen mag er zijn, heden ten dage door ons nog te bewonderen.

Ook oude waterlopen en sprengen in het Beekbergerwoud, die helemaal dichtgeslibd waren, werden uitgegraven!

Zo er zijn veel projecten geweest waar ze samen werkten. Twee ambachtslieden die elkaar verstonden en begrepen: de "oude leermeester en de jonge gretige gezelschap".

Herman ten Hove kende meestal de be-

tekenis van wat hij vond en als dat niet zo was, dan was er maar één instantie die kon helpen: de afdeling archeologie van de universiteit in Leiden.

Ruud de Wilde was hoofd van de school in Gietelo. Behalve een "rasverteller" was hij ook in de taal geïnteresseerd die de mensen hier spraken en in hun oude leefgevoelens.

Zo vernam hij dat de groente in de winter meestal uit de weckfles kwam. Die flessen waren gesteriliseerd door ze te koken in grote pannen of ketels. Of de groente kwam uit het zout.

Een belangrijke bron voor het leven en werken was het geriefhout vroeger. Tijdens de groei speurde men in de houtwallen en singels naar mooie takken, stelen. Die werden al tijdens de groei omgebogen om later als werktuig of gereedschap gebruikt te kunnen worden. Gerrit Piepenbroek, de wagenmaker, had hier ook een goed oog

voor. Die stelen gingen daarna naar de smid, die er dan bijvoorbeeld een hakmes aan moest zetten.

De Wilde had een mooie manier om het dialect te onderzoeken.

Als hij een oud verhaal had gevonden, vroeg hij Joop Bessels, dat in het streekdialect aan hem voor te lezen en hij noteerde dat zo goed mogelijk in het dialect. Later schreef hij ook in de Kroniek onder het pseudoniem Gradus van Struikenkamp prachtige, humoristische verhalen.

De werkgroep waar Joop Bessels deel van uitmaakte hield zich bezig met monumenten, gebruiksvoorwerpen, ambachten, tegels en streekgeschiedenis. Hij vond dat werk geweldig. Zijn interesse ging ook uit naar oude kerkpaden en paden door de landerijen. Helaas zijn er vele verloren gegaan door de ruilverkaveling. Het oude kerkpad van Withagen naar Bussloo bestaat nog deels.

Weck-ketel met thermometer

Het was een hele belevenis, iedere keer als er "nieuwe" oude zaken werden gevonden. Samen met Dik Zweers, een bouwkundige (Terwolde), heeft Joop een aantal jaren oude boerderijen geïnventariseerd. Dat werk deed hij met veel bezieling. Hij hield ervan om met de "pootjes in de klei" met de materie bezig te zijn.

Omdat hij aannemer was, maakte hij steeds duidelijk bij de bewoners van de oude boerderijen dat hij niet voor zijn bedrijf kwam. Hij heeft dat altijd zuiver en gescheiden willen houden van het werk voor de Kring.

Door Joops werk met monumenten in Apeldoorn maakte hij kennis met het fenomeen monumentenzorg en monumentencommissie. Tijmen Kroes heeft Joop bijgestaan om samen met anderen, ook een monumentencommissie in de gemeente Voorst in het leven te roepen. Tijmen leerde Joop veel, wees hem op belangrijke zaken die in Apeldoorn in de verordening al geregeld waren.

Zij hebben daarbij ook veel positieve steun vanuit de provincie gekregen tijdens het voorbereidende werk. Dat stimuleerde hen om het doel te bereiken: een monumentencommissie in de gemeente Voorst. De heer Kruiswijk-Jansen hebben ze altijd kunnen bellen en ze kregen waardevolle adviezen van hem. Aanvankelijk heette de gemeente Voorst "een blinde vlek" op de archeologische kaart te zijn, later werd de gemeente een voorbeeld op provinciaal niveau.

Joop heeft zelf, omdat hij aannemer was, nooit deel uitgemaakt van de monumentencommissie. Een paar leden van de vereniging namen plaats. Hij bleef een "veldwerker". Hij heeft veel adviezen kunnen

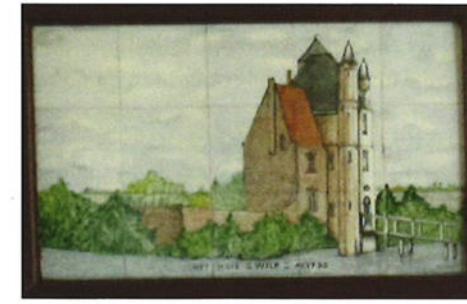
geven op die manier. Zijn vakkennis werd erkend en opgemerkt. Wethouder Panhuis vroeg hem om adviezen. Er waren verschillende goede ambtenaren die het werk een warm hart toedroegen en betrokken waren, hun kennis deelden, zoals Fransen en Chris Rijnders. "Fijne mensen", zegt Joop.

Joop Bessels heeft met verschillende burgemeesters goed contact gehad zoals met burgemeester Zevenberg. De communicatie met burgemeester Van Blommestein verliep soms stroef, maar Joops adviezen waren vakkundig en goed.

De burgemeester raakte in de ban van de monumenten, nam de portefeuille onder zijn hoede en heeft veel bereikt op bestuurlijk vlak. De besluitvorming werd in de gemeente goed georganiseerd. De burgemeester heeft zijn invloed zo ook in de provincie kunnen gebruiken.

Joop vroeg op zijn beurt ook advies aan andere deskundige ambachtslieden binnen de Kring. Zo iemand was Gerrit Kedde. Ook hij was in het begin al betrokken bij de werkgroepen. Gerrit schilderde. Hij kon oude kleuren determineren en was een meester in het maken van historische of monumentale kleuren verf. Hij gebruikte natuurlijke grondstoffen zoals lijnzaadolie en pigmenten. Die pigmenten werden in speciale ronde, stevige kartonnen dozen bewaard. Die dozen leken wel op de dozen waarin de hoge hoeden werden bewaard. Gerrit maakte prachtige pentekeningen van oude buitenhuizen. Die werden op tegeltjes getekend, de oude kleuren werden gebruikt en de tegeltjes werden gebakken. Zo werden de gebrandschilderde tegeltafels gemaakt.

Joop prijst zich zeer gelukkig dat hij een paar tegeltafels, met "Huize Wilp 1730" erop, van Gerrit heeft ontvangen vlak voor

Tegeltafel door Gerrit Kedde, Het Huis Wilp, 1730

diens overlijden. Een mooiere herinnering aan de tijd van samenwerken is er niet!

Door een Melkertbaan heeft de gemeente Bertus Harmsen de opdracht kunnen geven een inventarisatie te maken van de monumenten in de gemeente. Bertus heeft daarbij veel steun en kennis overgedragen gekregen vanuit de Kring, vanuit de werkgroep. Het archief werd tenslotte overgedragen aan de gemeente. Onze gemeente was in die tijd een voorbeeld van de provincie voor anderen. Joop is daar duidelijk over: "de provincie en het Gelders Erfgoed zijn super goed geweest voor onze zaken. Ik loop met ze weg".

De Kring vergaderde in de beginperiode meestal één keer per maand bij iemand thuis. Allen legden wat geld in. Alle huishoudelijke zaken werden behandeld en men besprak de voortgang in de werkgroepen. De werkgroepen zagen de noodzaak om iemand te vinden die het boegbeeld van de vereniging kon zijn, goed kon spreken in het openbaar. Ze vonden de heer Cromptvoets bereid voorzitter te worden. De notariële akte werd verleden en de Kring was uitgegroeid tot een rechtspersoon (die schenkingen en legaten kon ontvangen). De statuten en het huishoudelijk reglement waren geregeld.

De werkgroepen bespraken met elkaar tijdens de vergaderingen de laatste ontwikkelingen in de groepen. Hoe om te gaan met zaken waar men tegenaan liep, men steunde elkaar daarbij. Men maakte elkaar attent op gebeurtenissen die van belang waren.

Op initiatief van dokter van der Molen werden veel inspanningen door hem en de werkgroep geleverd om de molen in Terwolde na de brand, herbouwd te laten worden.

Ook heeft men zich intensief bemoeid met de ontwikkeling van de Middelburg (1976). Die prachtige oude boerderij bij Bussloo is gelukkig behouden gebleven.

Joop Bessels is actief betrokken geweest bij de vorming van de stichting van de molen in Posternek. In die stichting hebben burgers met verschillende achtergronden en kwaliteiten zitting genomen, mannen en vrouwen. Zo blijft de waardevolle historie van Posternek voor allen leven in deze tijd! "En daar gaat het om", zegt Joop.

De Wilpermolen te Posternek

De eerste lezing werd in "Het Wapen van Gelderland gehouden (18 december 1975). Het werd aangekondigd als diavertoning over de Gelderse boerderijen, met name die in de gemeente Voorst. Veel bijeenkomsten volgden: in "de Zwaan" in Teuge, in "de Arend" in Nijbroek, bij "Bosgoed" in Wilp-Achterhoek, in "De Pompe" in Wilp, in "Het Stationskoffiehuys" in Twello.

Tijdens de bijeenkomst in januari 1976 liet Gerrit Kedde zijn tegelplateaus (20) van oude historische gebouwen in de gemeente zien, naast vele oude prenten. Herman ten Hove stelde "het opgedolvene" ten toon. Later dat jaar volgde de diavertoning "Panorama van het verleden" door de heer Stikvoort (ontwikkeling van het Openlucht Museum).

1976 was een jaar met veel activiteiten, vier lezingen, twee vergaderingen en een excursie!. De nieuwe koers van besloten Kring naar open vereniging eind 1975, werd daarmee onderstreept: iedereen in de gemeente Voorst is van harte welkom. In 1976 organiseerde men ook een fietstocht in het zuidelijk deel van de gemeente.

De start was bij "Hotel de Twee Schimmels" in Voorst.

In die eerste periode werden excursies gemaakt naar Hattem, Ketelhaven, Elburg en Xanten.

Men deed er informatie op, zag voorbeelden van andere oudheidkundige kringen en leerde op historisch gebied.

In 1979 werd een kleine expositie geopend in de Rabobank. Twee vitrines konden al eerder worden vervaardigd mede door een gift van de bank. Herman ten Hove en Joop Bessels hebben deze vitrines professioneel gemaakt. Zij hebben jarenlang ook voor

de inrichting gezorgd. De tentoongestelde materialen werden regelmatig gewisseld en mensen stelden ook spontaan hun oude spullen ter beschikking. Destijds werden er beenderen getoond van mammoeten en reusachtige herten die hier lang geleden leefden.

Eerst stonden de vitrines op allerlei plaatsen in de gemeente. De grootste vitrine stond in de bank en het was de bedoeling, dat die naar de verschillende vestigingen zou gaan en rouleren in de loop van de tijd. De kleine vitrine stond in Voorst. Tot op heden worden ze gebruikt (kerk Voorst). De inhoud kan steeds aangepast en veranderd worden.

De opslag van materialen is door de tijd heen een probleem geweest.

Antieke strobakelaar

Vaak moest het materiaal weer verhuisd worden. Men heeft geprobeerd de school in Gietelo als onderkomen te krijgen, tevergeefs. Op allerlei plaatsen heeft het oude

materiaal gelegen: de schuur Breuninkhof, kleuterschool Gietelo, de Jeugdsoos Pampos, een schuur bij Kloosterboer. Toen de nood heel hoog was heeft het materiaal zelfs een tijdje op de werf bij Joop Bessels gelegen onder een zeil. Kortom niet de beste manier om te conserveren en bewaren, de opslag is een voortdurende zorg tot nu toe.

Met passie en bezieling heeft Joop Bessels verteld over de eerste jaren van de OKV.

"Het was een heel mooie tijd!"

Hij vraagt me uitdrukkelijk "de stille wer-

kers" van de werkgroepen te noemen. Zij hebben heel veel werk verzet en niet alle namen zijn hier genoemd!

Voor Joop hebben oude gebouwen een verhaal: "wij kijken en observeren en het gebouw vertelt ons hoe het verder moet". Onze erfgoederen moeten met respect worden behandeld en door worden gegeven aan toekomstige generaties. Dat bewustzijn wil Joop aan mensen doorgeven.....

"Het goede van het oude geeft leven aan het nieuwe."

Open monumentendag en genealogische dag

werkgroep genealogie en redactie

Genealogische dag op Openmonumentendag

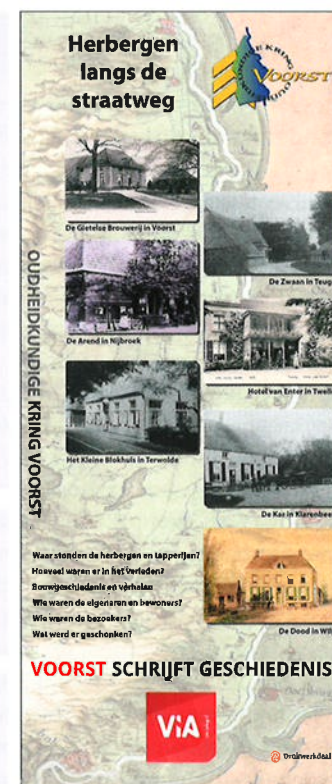
Op zaterdag 12 september houden we onze tweede genealogische dag. Dit jaar sluiten we aan bij een thema 'Herbergen langs de straatweg' van 'Voorst schrijft geschiedenis'. De werkgroep genealogie is bezig van een aantal herbergen en uitspanningen, verspreid over de gemeente Voorst, de families in kaart te brengen die daar als herbergier of uitbater de zaak hebben gerund.

We hebben twee locaties op het oog waar we dit evenement zouden kunnen organiseren, maar op het moment dat Kroniek naar de drukker gaat moet de definitieve keuze nog worden gemaakt. Meer in Kroniek nummer 3, die rond het Klompenfeest verschijnt.

Fietsroutes langs de grenzen van Voorst

Op de openmonumentendagen kunt u ook de nieuwe routes van 'Grenzen van Voorst' gaan fietsen. Ze zijn vanaf het Klompenfeest beschikbaar.

Bij de werkgroep genealogie van de OKV kunt u terecht voor hulp bij onderzoek naar uw familiegeschiedenis. Informeer naar de mogelijkheden.

Mulder met de koare (kar)

Bertus ten Bosch

Toen ik op vijftienjarige leeftijd van school kwam in Terwolde in 1947, moest ik dadelijk aan het werk. Over doorleren werd zelfs niet gedacht. In een gezin met zeven kinderen moest er geld verdiend worden.

Ik kwam terecht bij "De Lelie" in Terwolde. Daar verkochten ze niet alleen kruidenierswaren, maar ook allerlei andere zaken zoals kolen, kunstmest, hang- en sluitwerk enz. Ook was er een maalderij, waar graan van de boeren gemalen werd en er was een drogisterij en slijterij. Alles bij elkaar werkten er zo'n tien man in de zaak, waaronder de eigenaren de gebroeders Evert en Willem Willemsen. Evert in de winkel en Willem voor de maalderij enz. Ik kwam dus in de winkel te werken. De supermarkt bestond nog niet, alle mensen werden van achter de toonbank geholpen. Er stonden stoelen in de winkel waarop de mensen konden gaan zitten, tot ze aan de beurt waren. En dat kon soms lang duren, want heel veel artikelen moesten worden afgewogen. Hiervoor hingen er aan touwtjes allerlei papieren bulen (zakken) boven de toonbank. Achter de toonbank stond een rij houten bakken met daarin suiker, bonen, erwten, rijst et cetera.

Eén van de personeelsleden was Bernhard Bokking. Hij reed op de fiets iedere week alle klanten langs om de boekjes op te halen waarin de mensen hun boodschappen hadden opgeschreven. Als hij 's maandags de boekjes had opgehaald van een bepaalde route, gingen wij op dinsdag de boodschappen klaarmaken en in de wagen laden en op woensdag bezorgen. Zo ging dat twee keer in de week. Donderdag klaarmaken en inladen en vrijdag bezorgen. Daar tussendoor ging ik met de transportfiets, met een grote mand voorop, de klanten langs,

waar we niet met de wagen kwamen. Dat was best moeilijk. Ik had als vijftienjarige moeite om de zware mand met boodschappen onder het fietsen in evenwicht te houden, vooral door de modderwegen. Sommige wegen waren toen nog helemaal niet verhard.

Dus tweemaal in de week gingen we met paard en wagen bezorgen. De man die het paard leidde was Kobus Mulder. In mijn ogen toen al een oude man. Hij stond bekend als Mulder met de koare (kar). De ene route ging door Terwolde naar Nijbroek en dan door de -nu afgesloten- zandweg via de "Blanke Mate" naar (beneden) Welsum. In het café, nu eethuis Biesterbosch aten wij ons brood op en nam Mulder een paar borreltjes. Ik kreeg een kogelflesje. Dat is een flesje limonade gazeuse dat afgesloten wordt door een glazen ronde kogel, die half boven de hals van de fles uitsteekt en die je met de duim terugdrukt. Door de gasdruk in het flesje wordt die kogel op zijn plaats gehouden. Voordat ik mijn gazeuse op mocht drinken moest ik met een emmer water halen voor het paard, uit de kolk beneden aan de dijk. Na het eten ging de reis dan verder over de Bandijk terug naar Terwolde. Ik reed dan mee met de transportfiets, om de boodschappen bij de boeren te brengen, die een eind van de weg af woonden. Op vrijdag volgde dan de andere route. Die ging vanaf de winkel door de Dorpsstraat, Twelloseweg, Meermuidenseweg en over de Bandijk terug. Dan werd er gepauzeerd in café "De Volle Hand". De overige adressen,

Mulder met de kar voor de oorlog bij café "De Noteboom" aan de Bandijk in Terwolde. De wagen in de tijd dat Bertus te Bosch er werkte had luchtbanden.

zoals in de Spekhoek kregen hun bestelling allemaal met de transportfiets bezorgd.

Voordat we 's morgens vertrokken kreeg eerst het paard een poetsbeurt. Dat haalde ik van stal en bond hem vast aan de dorpspomp, die toen nog midden op de driesprong voor "De Lelie" stond. Dan moest het paard eerst geroskamd worden, daarna werden met zwarte paraffinelak en een bokkepoot (soort kwast) de hoeven van het paard zwart gemaakt. Als het paard dan ingespannen was, kwam Willem naar buiten om te controleren en kregen we het sein dat we konden vertrekken. Op dinsdagmiddag zat ik vaak bij Willem thuis aan de Kolkweg in de voorkamer bonnen te plakken. Dat plakken gebeurde met stijf sel. Veel artikelen, zoals vlees, waren in 1950 nog op de bon. Al die bonnen moesten

door de winkelier op vellen geplakt worden en ingeleverd.

Als het 's morgens mooi weer was, werd er bij "De Lelie" van alles buiten gezet, appelplukmanden, paardedekens, koedekken, schoppen, harken, emmers enz. Paardedekens hingen over de transportfiets die tegen een lindeboom stond voor de winkel, en Willem pakte dan de transportfiets en fietste met paardedekens en al naar het postkantoor dat toen nog aan de Dorpsstraat gevestigd was en waar de heer Kluin de postbeambte was.

Toen een keer mijn transportfiets met de zware mand met boodschappen voorover kiepte en een fles bleekwater over de boodschappen leeg liep, ben ik teruggefietst naar de zaak en heb gelijk mijn baan, die een half jaar geduurd heeft, opgezegd.

Voorst schrijft geschiedenis.....

met De grenzen van Voorst

Marten Brascamp

Deze bijdrage is voor een belangrijk deel gebaseerd op een artikel van Jan Vredenberg, 1903-1980, medeoprichter van Oudheidkundige Kring Voorst [1]

In het jubileumjaar 2015 voert Oudheidkundige Kring Voorst een groot aantal historisch getinte projecten uit. Iedereen kan daar aan meedoen, jong en oud, lid of geen lid van de OKV. In de Kroniek besteden we elke keer aandacht aan een van de projecten. Deze keer is dat het project 'De grenzen van Voorst'.

Het project verkent het grensgebied van onze gemeente. Over het land en het water. Oude kaarten en aktes bekijken, eerdere grensuitzettingen van 1750 en 1831 nalopen, veel buiten in het veld, op zoek naar grenspalen, stenen en wallen van Voorst en zijn burens.

Iedereen kent natuurlijk de grenspalen van Apeldoorn en Deventer, maar heeft Voorst die ook? En zijn er nog oude kerspel- of parochiegrenzen te zien die als voorloper dienden van die van het huidige grondgebied van Voorst?

Grenspaal van Deventer op de huidige grens

We komen onderweg van alles tegen: markegrenzen, belangrijke eigendomsgrenzen en rare grensverspringingen langs de IJssel, de Grote Wetering, bij de Blankemate ..., te veel om op te noemen. En de actuele vraag is natuurlijk, of het allemaal zo blijft.

Voorst in hoofdlijnen

Het huidige Voorst komt ongeveer overeen met het oude schoutambt Voorst dat al in de 13de eeuw bestond. Van oudsher bestond het uit de kerspels (parochies of kerkelijke gemeentes) Voorst, Wilp, Twello en Terwolde. Na 1328 veranderde dat. Nijbroek, dat tot dan toe tot Terwolde had behoord, werd ervan afgesplitst met de ontginningen die toen in het oorspronkelijk moerassige gebied begonnen. Tegelijk werd Nijbroek ook een afzonderlijke parochie.

Lang gebeurde er daarna niet zoveel, tot de Franse tijd. In 1811 werd het oude schoutambt Voorst opgedeeld in de gemeenten Voorst, Wilp en Twello, elk met een eigen burgemeester of maire. Tegelijkertijd werd het zelfstandige Nijbroek met Welsum en Terwolde samengevoegd tot een nieuwe gemeente Nijbroek. Lang duurde dat echter allemaal niet. In 1818 werden de grootste delen weer samengevoegd tot de huidige

gemeente Voorst. Uit eerbied en traditie hield men vervolgens de naam Voorst voor de gemeente aan, omdat het kerspel Voorst altijd het eerste en voornaamste was geweest. Ook al woonde de schout al sinds de 17de eeuw in Twello, tot de dag van vandaag het eigenlijke bestuurscentrum.

Rare dingen in de details

Kijken we wat nauwkeuriger naar de grenzen, dan is het allemaal niet zo eenvoudig of voor de hand liggend.

In het oosten ligt de grens met de provincie Overijssel. Die komt regelmatig naar de Voorster kant van de IJssel en heeft soms een grillig verloop. Bijvoorbeeld bij de Yperenberg, een vooruitgeschoven post van de stad Deventer, die als een landtong ver het Wilpse gebied insteekt. Of verder naar het noorden, bij Welsum. Daar wordt de grens "geheel gevormd door het oude bed van de Terwoldsche Wetering, stellig een oud IJsselbed; wat nu bewesten Welsum zoo heet is een gegraven kanaal aan de westzijde van de beekbedding" [2].

In het zuiden is ook wat bijzonders aan de hand. Het oude kerspel Voorst omvatte daar naast het dorp Voorst en omgeving ook de buurtschappen Empe, Tonden en Voorstonden. Die liggen nu in de gemeente Brummen. Misschien wordt de huidige zuidgrens van Voorst daar gevormd door een eerdere grens van het Graafschap Hamaland, dat deels aan de Voorster kant van de IJssel lag.

In het westen volgt de grens grotendeels de Grote Wetering al zijn er uitzonderingen. In de buurt van Teuge bijvoorbeeld liggen delen van Voorst ten westen van die Wetering. Vermoedelijk volgt de grens daar de oude markegrens van de Teugse

De zandstenen paal op de plaats waar de gemeentegrens Voorst-Apeldoorn kruist met de Beekberg-sche Beek, aan de Hessenallee te Klarenbeek.

of Silvolder marke (een marke is een oude middeleeuwse bestuursvorm van boeren die het beheer en het gebruik van gemeenschappelijk 'woeste grond' regelde. Marken bestonden tot het midden van de 19de eeuw en op sommige plaatsen zijn hun grenzen nog goed te zien).

Een mooi detail is de grensverspringing aan De Kar. Daar komen vier kadastrale gemeenten, Voorst, Wilp, Apeldoorn en Beekbergen - niet te verwarren met bestuurlijke gemeenten - op een bijzondere manier bij elkaar. De Grote Wetering is daar soms wel en soms niet het grenswater (zie kaart volgende pagina).

Het is nog onduidelijk wat de oorsprong daarvan is en hoe het komt dat het oude kerspel van Beekbergen de rare oversteek naar de Voorster kant maakt. Misschien maakte de wetering vroeger een slinger.

Kadastrale grenzen ter hoogte van De Kar

Naar: Minuutplan Beekbergen sectie A het Woud, 1832

Gerda Koers-Kroeze, geboren aan De Kar, tussen de oude herberg en het tolhuis, schrijft daarover: "Bij de derde eikenboom (langs het restant van de oude weg naar Zutphen dat nog te zien is), daar liep het af en daar stond de grenspaal. Daar was een laagte en er liep daar een grote sloot. Het was vroeger de loop van de oude wetering. De wetering liep vroeger achter ons huis en voor het kippenhok langs. Ons huis was gemeente Apeldoorn, 't kippenhok was Voorst. De oude wetering liep vroeger voor het café De Kar langs" [3].

Een gedeelte van grenspaal nummer 19, hier nog aan De Kar 2, waar hij jarenlang heeft gelegen

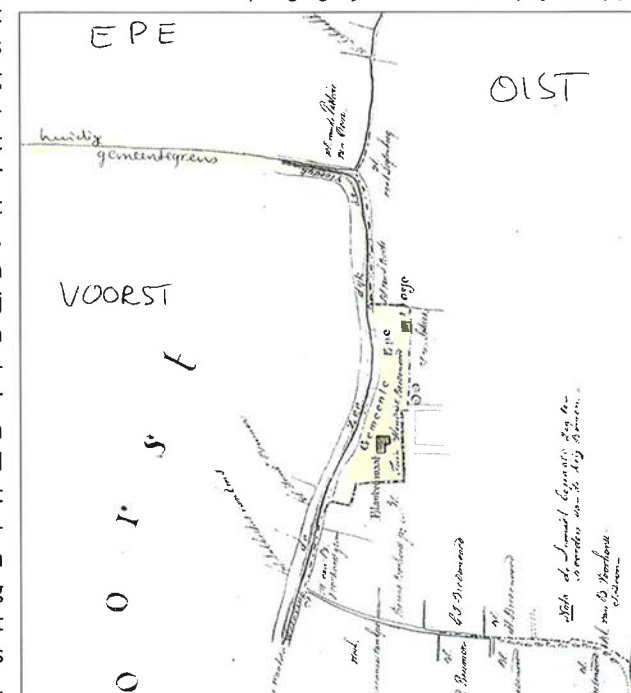
In het noordoosten ten slotte, waar de grens wordt gevormd door de Zeedijk, is ook een wonderlijke sprong over het water. De boerderijen De Blankemate en 't Vosje liggen in een Voorster gebiedje aan de oostkant van de Terwoldse Wetering. Wordt een baby geboren in het woonhuis, dan is hij Gelders, is de geboorte in de schuur, dan heeft Overijssel er een wereldburger bij. De oorsprong hiervan is ook nog niet helemaal duidelijk, maar het heeft een wonderlijke geschiedenis. Het minuutplan van een kadastrale opmeting rond 1825 laat zien dat het toen een enclave was van de gemeente Epe (!),

helemaal omsloten door de gemeenten Voorst en Olst (zie figuur 3). In 1828 werd het stukje grondgebied van ongeveer 1 hectare op gezag van de Provincie Gelderland afgestaan aan Voorst. Dat ging niet helemaal vrijwillig, want kort daarna boog de gemeenteraad van Voorst zich een paar keer over verzoeken tot schadevergoeding die Epe indiende [4].

Wat gaat het project doen

'De grenzen van Voorst' verzamelt wetenswaardigheden langs de grens en probeert de betekenis en de geschiedenis ervan te achterhalen: verhalen uit de volksmond, de vorm van het landschap, bijzondere objecten zoals palen en wallen enz. Om te beginnen wordt een fiets- en autoroute uitgezet. Die is klaar op Open Monumentendag 2015, zodat iedereen

Grensverspringing bij de Blankemate (Nijbroek) [4]

met de grens kan kennismaken. De eerste bijzonderheden zijn ondertussen verzameld, worden op een kaart gemarkeerd en ook buiten zal het nodige te zien zijn. Aan De Kar bijvoorbeeld, wordt de historische grenspaal nr 19 uit 1790 tijdelijk in ere hersteld op de plaats waar hij ongeveer 150 jaar heeft bestaan.

Literatuur en bronnen

- [1] J. Vredenberg, iets over ligging en begrenzing van de gemeente Voorst, persoonlijke notitie, OKV, onbekende datum
- [2] Het kerspel van Olst en omgeving, Overijsselsch Dagblad, 1934-'35
- [3] Gerda Koers-Kroeze, persoonlijke communicatie, 2008
- [4] Persoonlijk archief Willemien Hartmans, Nijbroek, 2015

Oudheidkundige Kring Voorst 40 jaar:

.... wat vooraf ging

Henk Arendse

Onze jubilerende vereniging ontving van Henk Arendse, oud directeur van basisschool de Wiekslag in Voorst, een reactie op het interview met de eerste voorzitter van de OKV in het vorige nummer van ons blad. We ruimen graag plaats in voor deze reactie die vertelt over de activiteiten in de aanloop naar de oprichting van de OKV.

Zoals Leo Cromptvoets in zijn interview zegt is er het nodige voorafgegaan aan de oprichting van de OKV. Het afbreken van historische boerderijtjes in het dorp Voorst was aanleiding voor de Dorpsverfraaiingscommissie, waarvan ik destijds voorzitter was, studenten van de Hogeschool Arnhem te vragen een inventaris te maken van zulke boerderijtjes, die de moeite waard waren te worden behouden voor het nageslacht. Exemplaren in de Bolkhofsweg en Tuinstraat (later in verband met nieuwbouw toch afgebroken) hoorden daartoe. Binnenweg 7 en Enkweg 4 eveneens.

Een restauratieplan van beide laatstgenoemde werd gemaakt door de heer H. van Bon, oud-architect van het Openluchtmuseum te Arnhem.

Voor de restauratie werden overal oude

plavuizen vandaan gehaald, die grondig moesten worden schoongemaakt. Gele klinkers, witte tegeltjes, een gebint en oude deuren werden verzameld, echte boerenmuurtjes opgebouwd en gevoegd. Veel zelfwerkzaamheid dus!

Als lid van Reskevo (Restauratie Kerk Voorst) was ik bijzonder geïnteresseerd in deze historische kerk. We deden er alles aan om zoveel mogelijk van het oorspronkelijke concept te weten te komen. Jelle Otter, voormalig inwoner van Voorst en zelf betrokken bij de restauratie van tal van kerken in ons land, heeft daarbij een belangrijke rol gespeeld.

Ook het verleden van de Wijkverpleging "het Groene Kruis" kende een stuk geschiedenis, met legaten was de vereniging degelijk gesteund. Helena H. Wilkens, be-

woner van de oude villa De Nieuwenhof, was een van de steunpilaren. Naar haar is een straat in Voorst genoemd. Vermeldenswaard is ook dat de grond waarop het gebouw van Scouting Voorst staat door haar werd geschonken.

In die tijd hebben we ook gezocht naar de oorsprong van de

Boerderijtje aan Enkweg 4, dat op de nominatie stond om gesloopt te worden; later bewoond werd door H. Arendse, foto G. Groenewold, 2015

Voorster Beek, de sprengen op de Veluwe bezocht en aandacht geschonken aan de bijbehorende papiermolens.

Anthony Winkler Prins, de samensteller van Nederlands bekendste encyclopedie, werd in 1817 in Voorst geboren. Tevergeefs heb ik getracht zijn geboortehuis/woonhuis te vinden. Het is misschien in dit digitale tijdperk een uitdaging voor speurders om

opnieuw op zoek te gaan!

Het coördineren van allerlei historische zaken in de hele gemeente Voorst binnen de Oudheidkundige Kring heeft geleid tot oprichting van deze vereniging, de OKV, nu 40 jaar oud, waarvoor mijn gelukwensen!

Henk Arendse,

Uplengen, Nedersaksen, Duitsland

Voorst schrijft geschiedenis.....

met een nieuw 'Gezicht op het Nijbroek'

Anneke Buitenkamp- Brascamp

Al vanaf september 2014 is de commissie bezig met het inventariseren en opzetten van de P. Visser tentoonstelling. Er is veel gezocht naar het schilderij "Gezicht op het Nijbroek".

Overall is er nagevraagd, want er is in een oud krantenknipsel een afbeelding van het schilderij afgedrukt. Maar het schilderij zelf bleef steeds zoek.

Nu werd ik enige tijd geleden opgebeld dat het schilderij aan de Benedenste Kruisweg zou zijn opgedoken bij de familie A.J. Hofmeijer. Heel snel heb ik contact gezocht met de familie en ik mocht komen kijken en er een foto van maken. Volgens andere familieleden heeft dit schilderij eerst gehangen bij de grootouders van de heer Hofmeijer, die op "de Poterijen" woonden en is het later meeverhuisd naar het huidige adres. Toen beide ouders waren overleden, werd de boedel verdeeld en kwam het schilderij terecht bij de jongste zoon, heer J.B. Hofmeijer in Boxmeer. Dit was omstreeks 1987. Eerst heeft het ergens gehangen en later is het onder een bed gelegd. In 2014 dacht de heer Hofmeijer: "Dit schilderij hoort terug te gaan naar Nijbroek".

Zo kwam het schilderij op de Benedenste Kruisweg terecht.

De hele familie was enthousiast dat er zo'n interesse was voor het schilderij en ze vonden het leuk dat het tentoongesteld zou worden in dorps huis "de Arend" in Nijbroek, dat trouwens vroeger "Herberg Dijkzigt" heette.

Wat is nu het mooie, waarschijnlijk zijn er dus twee schilderijen gemaakt van Nijbroek, want op dit nieuw gevonden schilderij staat alleen een mannetje met een hond en geen man op een paard, maar verder is het hetzelfde.

Gedreven door herinneringen

Wim Tempelman

Op de keper beschouwd kun je zeggen dat de gebeurtenissen een nieuwe impuls kregen door die brief. Geschreven op 17 april 1991. Door Saskia. Saskia van Oosten uit Spijkenisse en gericht aan de heer en mevrouw Gorkink, woonachtig op een boerderij aan de Leemsteeg.

Saskia had als meisjesnaam Saskia van Hal. Dochter van Kees van Hal. Zij schreef in haar brief: "...we waren naar het adres op zoek omdat we mijn vader willen verrassen. Het is namelijk zo dat hij in de oorlog, op zevenjarige leeftijd op uw boerderij gelogeerd heeft. Dat heeft zo'n indruk gemaakt dat hij er nog veel van kan vertellen. Volgend weekend zijn onze ouders 30 jaar getrouwd. Als cadeau bieden we hen een dagje uit aan. Nu zouden we het ontzettend leuk vinden als m'n ouders nog een keer op uw boerderij mogen rondkijken".

En dat mocht van de familie Gorkink. Zo keerde Kees van Hal terug naar de Leemsteeg. Tijdens zijn eerste verblijf in 1945 gold hier nog als adressering: Stouwgraafseweg en werd de boerderij bewoond door mevrouw Streppel-Pol. Het bezoek van Van Hal riep veel herinneringen op en maakte even zoveel emoties bij hem los.

Zo veel, dat hij besloot er een vervolg aan te geven.

Hongerwinter

In de eerste maanden van 1945 hadden een aantal kerkelijke organisaties de handen ineengeslagen om te trachten hongerende kinderen uit het westen des lands hulp te bieden. Deze kinderen werden voor een periode van een half jaar bij gastgezinnen ondergebracht, om, zo dat genoemd werd, "aan te sterken".

Eén van hen was Kees van Hal. Talrijke instanties, instellingen en bedrijven maakten dit met veel goede wil en grote inzet mogelijk. Zo bemiddelden vertegenwoordigers van de R.K. kerk in Duistervoorde bij het verkrijgen van gastgezinnen. Van Hal maakte waarschijnlijk deel uit van één van de laatste groepen. Hij herinnerde zich dat hij te midden van een groep Rotter-

damse kinderen, waaronder ook zijn broer, met een 'soort vrachtwagen' naar Twello werd gebracht. Dat werd voor de kinderen een barre tocht. De groep werd geformeerd bij de Liduïnakerk in Hillegersberg bij Rotterdam. Daar kregen ze voor vertrek nog een maaltijd met rode kool en bieten! Ze vertrokken in een pikdonkere, koude nacht (15 graden vorst) om pas de volgende ochtend in Twello aan te komen. Daar

was een eerste opvang, vergezeld van een heerlijke maaltijd, geregeld bij de fabriek van Linthorst. Eén van de deelnemertjes deed direct na aankomst per brief verslag aan haar ouders:

**Twello, 12 februari 1945*

Lieve allemaal

Ik ben goed aangekomen, ik zal maar beginnen te vertellen vanaf het Liduina gesticht in Rotterdam. Toen wij daar waren moesten we aan lange tafels gaan zitten en hebben we wat gespeeld met aanwezige spelen. We waren daar ongeveer half vier en ongeveer zes uur kregen we eten bestaande uit stampot van rode kool, suikerbieten en aardappels, het smaakte goed alleen erg zoet. Ik heb vier porties gehad waar ik mijn avondmaal mee gedaan heb. Omstreeks zeven uur moesten we ons kleden want de auto was op komst, er was Twellose begeleiding die ons aanraaide ons zo dik mogelijk te kleden want het was vreselijk koud, ik heb toen uit de tas mijn oude jas gehaald en die aangedaan en daarover mijn winterjas en mijn muts uitgerold over mijn hele hoofd heen, u had moeten zien hoe we er uitzagen maar enfin het was lekker warm. Omstreeks half acht kwam de auto die bestond uit een soort tractor met een lange wagen erachter, te vergelijken met een grote verhuishwagen maar veel lager je kon net goed zitten en zonder bovenkant van hout maar van zeil. Het was een heldere nacht eerst moesten de kleintjes in de wagen ong. 30 van 5 à 6 à 7 jaar met de dekens om zich heen, er lag stro in de wagen. Het was passen en meten, we konden er onmogelijk in er waren ook nog een bende houtzakken voor de gasgenerator. Toen hebben ze er een paar in de generator gemikt en er was weer wat plaats. Eindelijk hadden we boven

op benen en lijven onze plaats gevonden maar nu de bagage, die moesten we achterlaten want de volgende nacht ging weer een auto met minder kinderen die onze bagage meenam. Eindelijk gingen wij weg, maar het achterste gedeelte was niet overdekt waar ook ik zat en het goot en het sneeuwde maar we zaten goed ingepakt de dekens over ons hoofd en alles heen, zo ging het op weg. Wij waren goed Hillegersberg uit of we worden aangehouden door de Duitsers, na een kwartier mochten wij weer doorrijden, zo ging het nog een paar keer en die Duitsers schreeuwen maar enfin. Maar ik kon niet meer blijven liggen, overal deed het pijn. Daar lag je tegen iemand, daar zat iemand bovenop je, verder tot Amersfoort heb ik op een knie van een mijnheer gezeten, die er daar uit moest, op zijn andere knie zat weer een ander en met de deken om ons heen gingen wij verder. Bij Utrecht moesten wij een omweg maken omdat het in Utrecht te gevaarlijk was, ineens waren ze de weg kwijt, het was zo pikdonker en het goot zo, zij wisten niet waar wij zaten, met een beetje draaien en rijden kwamen we weer op het goede pad. Die gasgenerator is nog een paar maal stuk geweest zodat we telkens oponthoud hadden, maar tot Amersfoort ging het vrij goed. In Amersfoort ging die mijnheer eruit met een paar zakken, zodoende was er meer plaats en kon ik weer een plaatsje op de grond krijgen. Ik geloof dat ik toen even in slaap gevallen ben en daarna heb ik mijn brood opgegeten. Onderhand was het een uur of twee en het was zondag. Met erg veel malheur aan de auto zaten we midden op de Veluwe en de auto vertikte het. Nog eerder hebben we een paar maal moeten stoppen voor vliegtuigen want het was te gevaarlijk voor beschieten, gelukkig schoten ze niet veel wel V1 en 2. Midden

De boerderij Kleins Linthorst van de familie Gorkink aan de Leemsteeg 3 te Twello, foto fam. Gorkink

op de Veluwe vertikte hij het. Daar staan we, hij kan niet gemaakt worden, hij staat dwars over de weg in de sneeuw, wij zijn nog ver van Apeldoorn. De kleintjes worden erg lastig binnen en beginnen te huilen en moeten naar de w.c. waar wel aan voldaan kan worden. Een geestelijke gaat per fiets om hulp. Het is ongeveer half vier, er komen aan weerskanten Duitse auto's aan, dat kan een botsing worden maar de chauffeurs staan aan weerskanten te seinen met lantaarns, goddank de hele colonne stopt en rijdt om de wagen heen. Zo gaat t voortdurend, we hebben reuze angst uitgestaan en hebben menig weesgegroetje gebeden. Er wordt reuze gevlogen. Aan alle auto's wordt gevraagd of zij ons op sleeptouw willen nemen, maar zij vertikken het allemaal, want wij moeten een heuvel op, wel is één zo vriendelijk ons een zet te geven zodat wij niet meer midden op de weg staan. Wij hebben een beetje geslapen. Onderhand is het acht uur. Eindelijk komt er een goeierd die ons op sleeptouw neemt en begint met racen tot voorbij Apeldoorn waar hij ons neerzet en de auto gemaakt kan worden en zelf verder gaat; vlakbij Twello ontmoet hij een auto die op onze redding uit was. Eindelijk in Twello aangekomen stoppen wij voor de Linthorst vleeswaren fabriek, daar staat mij toch een pap klaar, nee niet te beschrijven zo lekker, net hele dikke melk met suiker, zalig gewoon en zo veel, ik kon niet meer zo vol was ik. Verder zijn we met een taxi naar huis gebracht, het is niet zo ver. Om half twaalf kwam ik bij de mensen hier aan. Om twaalf uur heb ik gegeten en daarna ben ik direct in bed gekropen en heb geslapen tot maandagmorgen half negen. Al het leed van de tocht is vergeten. De koffer is aangekomen... Daaaag.

*Deze brief werd eerder opgenomen in de Kroniek van 1995-2 in een artikel van de heer L. Sevenster. Hij wist toen nog niet dat het een schrijven betrof van de hand van Riet van Breugel, later mevrouw Bosman-van Breugel.

Kleine Kees van Hal kreeg een op-vangadres bij mevrouw Strep-pel-Pol aan de Stouwgraafseweg. Hij voelde zich er thuis en noemde zijn hospita in kinderlijke toewijding al snel "tante Anna".

mevrouw Strep-pel-Pol

Zij maakte een moeilijke periode door want uitgerekend op de dag dat Kees arriveerde had de begrafenis van haar man plaats. Eerder al verleende zij onderdak aan de familie Diks, vluchtelingen uit Arnhem. Tot dit gezin hoorde ook de achttienjarige zoon Jo, die op de tien jaar jongere Kees grote invloed uitoefende. De jonge Diks had aanleg voor de schilderkunst en verkreeg later enige bekendheid als kunstschilder.

Jo Diks, overleden 3 mei 2013

En omdat er op zijn verblijfsboerderij veel monden gevuld moesten worden trok hij er, voorzien van zijn schilderspullen, op uit

om een bijdrage te leveren. Hij tekende en schilderde een groot aantal boerderijen in de omgeving en trachtte zijn kunstuitingen, soms vereeuwigd op de kartonnen bodem van een schoenendoos, voor een kleine bijdrage van de hand te doen.

Vervoer

Tot de betrokkenen van de ritten met de kinderen mogen de bijdragen van de medewerkers van machinefabriek Geurtsen niet onvermeld blijven. Het was in de nadagen van de oorlog al een wonder te noemen dat er nog enige vorm van transport mogelijk was. Gerrit Geurtsen zag door de Duitse beperkingen op benzinerantsoenen zijn bedrijf aan de Rijksstraatweg zo goed als stilgelegd. Technisch als hij was merkte hij op dat de Duitsers houtgas gebruikten in hun motoren en omdat hij ervaring had opgedaan met een zuiggasmotor op antraciet zag hij mogelijkheden. Hij fabriceerde een watergekoelde generator voor luxe wagens. Maar.....welke brandstof te gebruiken? Via een -toevallige- relatie in Uddel kreeg hij de beschikking over vijf ton afvalhouts-kool. En daarmee kon hij uit de voeten. Na talrijke werkzaamheden, aanpassingen en nachtelijke proefritjes rond Twello, gevolgd door een geslaagde demonstratie bij een vergadering in Arnhem van taxibedrijven die geen brandstof meer kregen, kwam de vaart erin. Een generatorbureau werd op poten gezet, er kon begonnen worden met de bouw van een nieuwe wagen, en vergunningen kwamen vrij. Daardoor kregen de medewerkers een vrijstelling van "Arbeitseinsatz" en kwamen zij in het bezit van het fel begeerde "Ausweis". Die papieren kwamen goed van pas! Zelf schreef Gerrit daarover: (citaat) "... zo beschikten we ook over twee eigen vrachtwagens en een luxe auto. Aan de ene vrachtwagen zijn

we gekomen door hem onder de handen van de Duitsers weg te halen. We schilderden hem op met rode-kruis tekens. Nooit heeft iemand gevraagd hoe wij aan die wagen zijn gekomen. Deze wagen heeft er heel wat afgereden met twee prima kerels als chauffeur en twee flinke jongens ieder aan een kant op de bumper om te waar-schuwen voor vliegtuigen. Wat hebben we veel met die wagens kunnen doen, vooral voor het voedselvervoer. Er moesten dan z.g. generatoren weggebracht worden, die stonden er als camouflage dan ook op. Hoeveel kindertransporten we niet uit het westen gehaald hebben om over de IJssel te brengen. Heel wat. De kinderen gingen daar naar boerderijen om aan te sterken. Soms waren er 's avonds, als zo'n transport terug kwam, veel Tommy's in de lucht. De kinderen konden dan niet verder. Ze werden dan bij ons in de buurt ondergebracht om ze de volgende dag weer verder te brengen. Soms moesten we ze heel voorzichtig uit de auto dragen, ze waren dan zo verkleumd dat we bang waren dat we ze zouden breken. Ze moesten dan als het ware ontdooid worden en dan voorzien worden van voedsel, voor ze ook maar iets konden." Tot de "flinke jongens" die Geurtsen bedoelde behoorden o.a. Jopie Huisman, chauffeur Jan Hurenkamp en Ben Meeuwse.

Wens

Van Hal kreeg door zijn bezoek aan Wilp-Achterhoek het idee een reünie te organiseren voor zijn lotgenootjes van destijds. Hij ging voortvarend van start. Op 15 juni 1994 verzond hij een verzoek aan verschillende regionale dagbladen een artikel op te nemen met een oproep voor zijn plannen tot een reünie. Het Voorster Nieuws voldeed een week later reeds aan

zijn oproep. Tevens ontstond een contact met de Oudheidkundige Kring Voorst die op zijn beurt de hulp inriep van Plaatselijk Belang Wilp-Acherhoek. Binnen deze "club" werd een organisatiecommissie opgezet bestaande uit mevrouw D. Nieuwenhuis-Oolman, de heer G.J. Nieuwenhuis en (zeker bekend binnen de OKV) "good old" Jan Oolman. Zij kenden veel namen van leden en oud-leden van de gastgezinnen, legden contacten met de familie Linthorst en andere betrokkenen en verzorgden een ontvangstmogelijkheid bij restaurant Bosgoed. Maar Van Hal deed meer. Zo spande hij zich in kunstschilder Jo Diks op te sporen. Dat lukte en voortvarend als hij was vatte hij gelijk het idee op tijdens de reünie een tentoonstelling te houden met de kunstuitingen van Diks. Hij deelde zijn plannen met de plaatselijke organisatoren en ook deze verrichtten nasporingen naar werken van de destijds achttienjarige jongeman. Een klein jaar later, 16 april 1995, was hij te gast met een oproep in het KRO-programma 'Adres Onbekend'. Alle inspanningen resulteerden in de adressen van een twintigtal deelnemers.

Reünie

Die beleefden op 13 mei 1995 een hernieuwde kennismaking met lotgenoten, gastouders en anderen (en zelfs onbekenden) die op enigerlei wijze hadden

Lineke Becking-Linthorst verzorgde de foto expositie

Kees terug op de boerderij

bijgedragen aan hun oorlogsverblijf in Wilp-Achterhoek.

Burgemeester Van Blommestein was aanwezig, de Oudheidkundige Kring Voorst verzorgde een videofilm over de bevrijding van de gemeente Voorst, Jo Diks gaf toelichting op zijn tentoongestelde werken en de oudste dochter van Harry Linthorst, Lineke (nu mevrouw Becking-Linthorst) had nog eens op zolder rondgeneusd. Met het resultaat van haar naspeuringen richtte zij daarmee een fototentoonstelling in. Tijdens het uitwisselen van ervaringen konden tevens de laatste onduidelijkheden weggenomen worden. Zo hoorde hier Kees van Hal uit de mond van Ben Meeuwse dat de wagen waarin hij vervoerd werd geen bus (met stro op de vloer) was geweest maar een truck met oplegger. Chauffeurs Jan Hurenkamp, Jopie Huisman en Ben Meeuwse verrichtten daarmee gewoon

transportwerk o.a. naar een gistfabriek in Delft en Bedfordgarage Spoormaker in Rotterdam. Ze genoten door de verkregen papieren de vrijheid, drie en waarschijnlijk vier keer, op de terugweg hongerlijdende kinderen mee terug te nemen. De begeleiders zaten soms als uitkijk op de bumper. Ook anderen die hun steentje hadden bijgedragen werden genoemd: Harry Linthorst, Gerrit Slinkhuis (voormalige knecht familie Streppel,) kapsalon Van Wijk, Gerrit Geurtsen, diens oom Jan en kapelaan Dijkers. Het bleef bij een éénmalige ontmoeting. Onderlinge contacten bleken minimaal te zijn en sommige deelnemers wilden niet opnieuw aan deze ingrijpende periode in hun leven herinnerd worden. Die was geheel geïntegreerd in hun dagelijkse bestaan. En zo moest het blijven.

Maar Kees van Hal had zijn wens werkelijkheid zien worden.

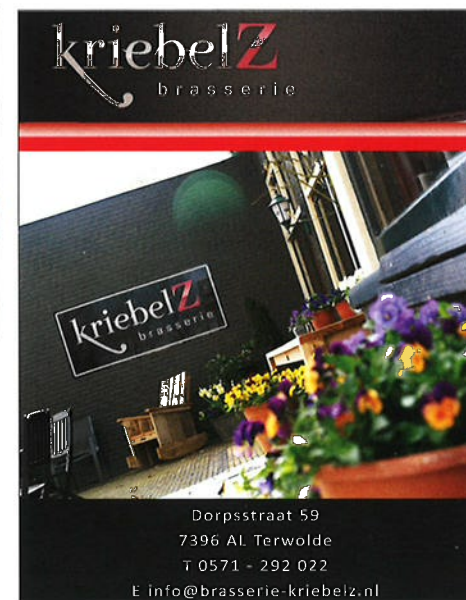

foto: Martin Hollering, overgenomen uit het Deventer Dagblad

Ben Meeuwse

chauffeur
Jan Hurenkamp

Voorst schrijft geschiedenis.....

op het oudste gebint in de gemeente Voorst

Willemien Hartmans

Waar is
het oudste
gebint van
de gemeente
Voorst?

Tijdens de opening van het jubileumjaar in het oude gemeentehuis stond er een grenspaal, waarop vragen konden worden geplakt. De redactie heeft aan Willemien Hartmans, deelnemer aan de projectgroep Rood van Stichting IJsselhoeven, gevraagd een antwoord op de vraag over de "het oudste gebint" te geven.

Als gebinten konden vertellen...

Stichting IJsselhoeven heeft onlangs een boekje uitgegeven met als titel "Als gebinten konden vertellen".

Daarin staan verhalen opgetekend uit de IJsselvallei en dan vooral uit Diepenveen, Welsum, den Nul, Olst en Wijhe. En een verhaal uit de gemeente Voorst. Dat de verhalen voornamelijk uit de Provincie Overijssel komen heeft te maken met het feit, dat deze Provincie de uitgave mogelijk maakte met een financiële ondersteuning. Een boekje vol verhalen aangevuld met themaverhalen over o.a. dakgoten, metselwerk e.d.

Natuurlijk zijn de verhalen allemaal waar gebeurd, maar wellicht niet allemaal direct historisch verantwoord.

Gebinten.

Het boekje is ontstaan omdat we bij de werkzaamheden voor de Stichting IJsselhoeven heel veel oude gebinten tegenkomen.

Wim Jansen, projectleider van de werkgroep Rood, weet veel van gebinten en telmerken. De telmerken verraden de ouderdom van de gebinten door veranderingen in de loop der eeuwen. Dus kennis van de tekens geeft inzicht in de ouderdom.

Ook komen we vlotmerken tegen. Toen het hout nog op vloten de IJssel op en/of af kwam werden er tekens in het hout gemaakt om de eigenaar te kunnen herkennen. Dergelijke vlotmerken komen rond Terwolde in ieder geval nog voor. Het is bij ieder bezoek aan een boerderij gebouwd voor 1940 weer spannend om uit te vinden hoe oud de gebinten zijn. Dus een boerderij uit 1880 kan gebinten in zich dragen die uit 1600 stammen. Duurzaamheid voor alles, dus gebinten werden vaak hergebruikt. Het gebouw vertelt dan haar verhaal via de gebinten.

In de IJsselvallei komen we gelukkig nog veel boerderijen met oude gebinten tegen. Maar als gezegd na 1940 zijn er bij ons

De Lochem in De Vecht

weten geen boerderijen meer gebouwd met ankerbalkgebinten, zoals dat in deze streek gebruikelijk was.

Het oudste gebint in de gemeente Voorst.

Spannend is het nu om uit te vinden waar het oudste gebint in de gemeente Voorst zich bevindt. Zelf denken we, dat we die gevonden hebben op de **Lochem, aan de Lochemsestraat in De Vecht.**

Gedeeltelijk een heel oud pand en op de deel waarschijnlijk nog een gebint dat stamt uit 1500. We hebben jammer genoeg nog geen onderzoek dat de juiste datum wetenschappelijk bevestigt. Uit geschriften blijkt, dat de eerste aanzet voor de Lochem waarschijnlijk nog ouder is. Maar wie weet bevindt zich elders nog een ouder gebint. Reageer en laat het ons weten. Gebinten zijn het waard om het verhaal erover te vertellen.

expert

Expert Twello

zedwell
finance & organisatie

www.zedwell.nl
E info@zedwell.nl
M 06 - 53678562

Koningin Wilhelminaweg 15
7391 ER Twello

Gevelstenen, muurankers en uithangtekens (7)

Huis Het Hunderen

Ed Stol (tekst) en Corrie Stol-Wouters (foto's)

Reeds vele malen is dit huis vermeld en afgebeeld in boeken, artikelen en ook in de *Kroniek*. Het zal ook in het boek *Gevelstenen en muurankers in de gemeente Voorst* worden vermeld omdat het een groot aantal (24) handgesmede muurankers en een enkele sluitsteen (koetshuis) heeft.

Foto van het Hunderen met de brug en een restant van de in 1760 aangelegde slotgracht.

Wie kent niet het witgeschilderde markante gebouw aan de Hunderenslaan in Twello. Het heeft een lange geschiedenis die teruggaat naar het jaar 959 waar het in deel III van de *Nomina Geographica*, staat vermeld genoemd als *Villa Hundere* en dat het behoorde tot het klooster Paderborn in Duitsland. Het is in de loop der eeuwen een aantal malen in andere handen overgegaan. Omstreeks 1760 werd het landhuis in zijn huidige vorm neergezet en werd naar de gewoonte van die tijd

een gracht met ophaalbrug aangelegd. Verschillende voorname families werden achtereenvolgens eigenaar. Vandaag de dag is de villa *het Hunderen* eigendom van de familie Runneboom en het omliggende terrein van *Het Gelders Landschap*. Vanaf februari 2015 vindt er een verbouwing plaats die het gebouw geschikt moet maken voor bewoning door een aantal veel zorg behoevende ouderen. Voor ons – al speurend, schrijvend en fotograferend voor ons boek – het juiste

Vernieuwd door F. Ordelman en D. Schiphorst Behangers bij G.J. van Ommeren Buitink(of Brink) Deventer den 13 Juni 1905. Dit plafond is verregend daar de kap van het huis af was wegens vernieuwing en zoo dat alle plafonds. F. Ordelmans 22 jaar en D. Schiphorst 23 jaar

Op een andere balk stond met potlood moeilijk leesbaar geschreven: Willem Groot (?) 1819.

Een muuranker

moment om juist nu nog eens aandacht te schenken aan *het Hunderen*. Na goedkeuring te hebben gekregen hebben we bij de sloop in het zicht gekomen delen van het huis kunnen fotograferen en dat leverde materiaal op zoals de foto's van de balken op de eerste verdieping. Binnenkort zijn de balken weer aan het zicht onttrokken, maar nu kunt u op de foto's zien wie er toentertijd aan gewerkt hebben.

We hebben de foto's uitvergroot om zo de

teksten – soms toch moeilijk leesbaar – te kunnen lezen zoals deze met potlood op de balken staan vermeld. De balken zijn/worden inmiddels opnieuw afgetimmerd, maar nu weten wij dat er 200 en 100 jaar geleden gewerkt is aan het huis en dat het dak eraf is geweest.

Met deze bijdrage hopen wij een aanvulling te hebben geleverd aan de geschiedschrijving van *het Hunderen*.

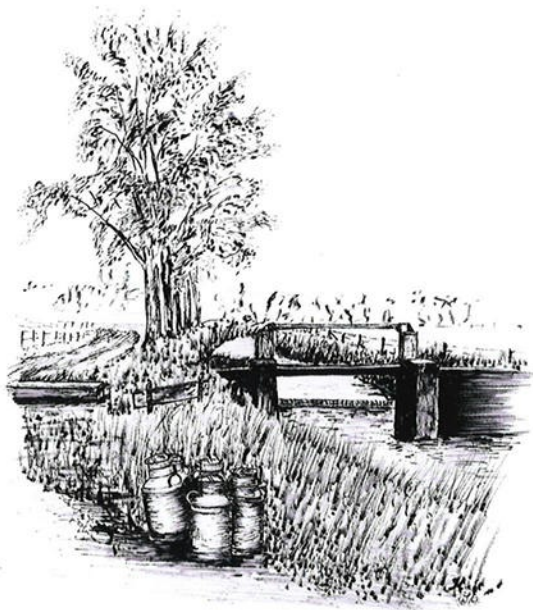
Kapsalon
oolman

Tel. 0571 - 271423 - Stationsstraat 1
7391 EG Twello

meer dan 225 jaar

Met de pen door Voorst

Tekst: Ada van der Goot-van Eck
Tekening: Jan Lubberts

Grote Wetering Teuge

In de gemeente Voorst ontspringen beken en weteringen. Deze weteringen bepalen eeuwenlang de vorm en ontwikkeling van het landschap. Het zijn gegraven watergangen. In het jaar 1181 komt het woord 'wëteren' voor in de betekenis van afwateren. Vooral bij de ontginning van laagveengebieden was het graven van een wetering belangrijk voor de afwatering van het gebied. Zo'n wetering werd vaak evenwijdig gegraven aan

de ontginningsbasis in een gebied, zoals een weg, dijk of oeverwal.

In het IJsseldal, waarin Teuge ligt, werden al in de Middeleeuwen weteringen gegraven om vernatting van het gebied tegen te gaan. Stroomruggen en bedijking belemmerden namelijk steeds meer een vrije afvoer van water naar de rivier.

De Grote Wetering in Teuge is een watergang die moet voldoen aan de normen van de Europese Kaderrichtlijn Water. Dit houdt in: zorgen voor schone wateren en aandacht schenken aan de ecologische doelstelling om het leven van dieren en planten in en om de wateren te bevorderen.

Het waterschap heeft de bestaande oevers vergraven en door deze aanpassing van de watergang pronken de oevers nu met lissen, lisdodden en wuivend riet. Fuut, tureluur en kievit dartelen in het voorjaar boven fietsers. Vanaf de Rijksstraatweg in Teuge tot De Vecht kan men genieten van deze succesvolle verbindingroute. Enkele houten banken bieden de mogelijkheid in alle rust het weidse uitzicht in ogenschouw te nemen. Halverwege het fietspad leidt een boogbruggetje naar een klompenpad.

De Grote Wetering is een prachtig voorbeeld van een geslaagde ecologische verbindingzone.

Getuigenverklaring: oorlogsdagboekje

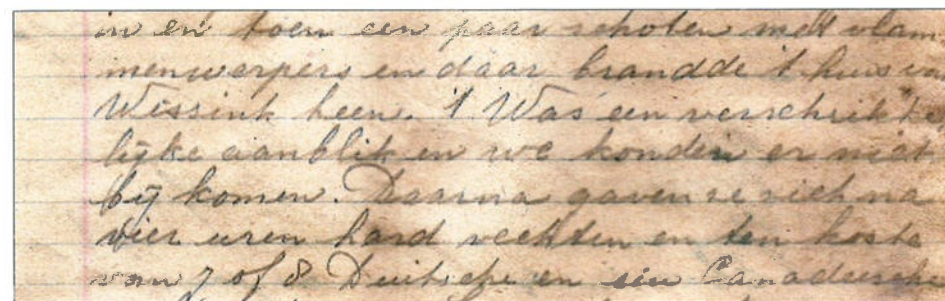
Janna Willemina Karman - Van Schoten

Wilp, Oorlogsdagen 1945

Janna Willemina Karman-Van Schooten, geboren 12 februari 1905 en gestorven in mei 1982, schreef in haar schriftje vier pagina's over de periode 11 tot en met 13 april 1945. Miranda Karman verwerkte het dagboekje (schrift) van Janna Willemina Karman-Van Schooten tot een leesbaar verhaal, dat zij op maandag 13 april 2015, precies 70 jaar na de bevrijding van Posterenk, voorlas tijdens Dodenherdenking Posterenk 2015. OKV-lid en Voorster Nieuws correspondent Bert Visser verzamelde met Miranda Karman alle gegevens van mevrouw Karman-Van Schooten en verwerkte het stukje over de bevrijdingsdagen voor u in onderstaand artikel.

Tentoongestelde dagboekje - schriftje van mevrouw Karman-Van Schooten - foto Bert Visser

Woensdag 11 april 1945

's Middags om ongeveer twee uur lag er een rookgordijn over de IJssel en was het vreselijk benauwd. Overal op de Wilpse klei was er brand. Wij gingen de schuilkelder in en kregen een bericht om ons paard, dat ondergedoken was, op te halen. Doch dat kon niet meer vanwege de vele Duitsers in de Posterenk. 's Nachts kwam er een wagen met etenswaren met twee Duitsers in de schuur. Daarna een motor met Duitsers met een kaart, die weer vertrokken. Wij zaten met ons vijven in de kelder en in de schuilkelder zaten er ook nog wat en dan de twee Duitsers van de wagen in de schuur.

Boerderij aan de Molenallee 33, Posterenk- Wilp - foto van foto Bert Visser

Donderdag 12 april 1945

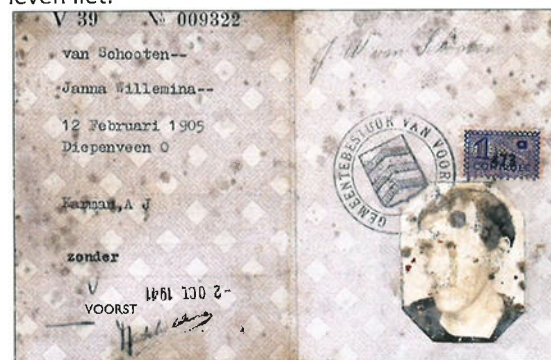
We aten pap in de kelder en schilden aardappels. 's Voormiddags waren er hoe langer hoe meer Duitsers op straat [... g.....] en op de deel. De mitrailleur aan de deur en de mannen altijd op straat en boven om foto's te maken. Overal inslag van granaten tot op de deel en in huis, met een geweldig gekraak en ogenblikkelijk klonk er een ontzettend [ge..... en] geschreeuw van de deel. Wij de kelder uit naar het vee, daar we meenden dat er brand kwam. Al het vee brachten we met behulp van de kinderen naar buiten. Piet en Dinie gingen de schuilkelder weer in. We brachten de bedden naar buiten en toen werd opnieuw vanaf de Lathmer het vuur op ons gericht. Op handen en voeten kropen we naar de schuilkelder. Coba was in de kelder waar de gewonden gebracht waren om nog wat te helpen. Daarna kwam ze ook weer in de schuilkelder waar wij allemaal bij elkaar waren. Een poos later was de Rode Kruiswagen in de straat, waar men de twee zwaargewonden ☒ waarvan één reeds stervende - had neergelegd om ze te laten ophalen. Daarna trokken de Duitsers zo gaandeweg af in de loop van de middag. Behalve de twee met paard en wagen die pas tegen de avond gingen, rond half tien. Die 's middags waren vertrokken namen nog weer een fiets van ons mee. Dat was de derde dus. In het halfdonker hebben we gemolken en het vee en het paard bij de Flierte water gegeven. Daar was weer een Duitser die vroeg of wij al Tommies hadden gezien. Doch wij hadden nog niets ontdekt. Daarna gingen we weer de schuilkelder in. 's Nachts om ongeveer half twee hoorden we voetstappen en zagen wij achter het gordijn niets dan benen van soldaten voorbij de schuilkelder gaan. En een auto die om de schuur reed. Daarna hoorden we ze terugkeren en naar de schuilkelder afdalen en kwam er een Canadees met een pistool voor ons. Dus

waren wij vrij. Wij konden nu de kelder weer uit en hebben hen melk gegeven. Daarna legden ze zich ter ruste op de deel en gingen wij de schuilkelder weer in. In de morgen begonnen ze al te schieten om de schuilkelder heen en toen het licht werd lag er al een koe dood in de weide en waren er drie pinkkalveren gewond, waarvan er een ook dood ging en de andere twee afgemaakt zijn.

Vrijdag 13 april 1945

De dag van de bevrijding voor ons.

's Morgens tegen 8 uur riepen de Canadezen ons om de schuilkelder uit te komen. Toen hebben we het vee dat leefde in de weide aan de andere kant van het huis gebracht. Toen moest het paard nog gehaald worden, dat gewond aan de Flierte stond. En daar werden wij pas gewaar, dat de Duitsers zich helemaal aan de andere zijde van de Flierte hadden ingegraven. Wij weer de schuilkelder in en toen de Canadezen nog een van de Duitsers zagen lopen werden ze net gek. Ze schreeuwden al wat ze konden en toen gingen ze aan het schieten. Eerst met geweren en mortieren, machinegeweren en wat niet al. We moesten met de mond open en de oren dicht in de schuilkelder blijven zitten en konden ook nergens anders heen. Doch van overgeven van de Duitsers was geen sprake. Toen gingen ze met de mitrailleurs naar de zolder, trokken gaten in het riet en begonnen hieruit te schieten. Dat hielp evenwel ook niet. Toen begon een stuk geschut vanachter de schuur te vuren en daarna de tanks. Die reden tot voor de hof en een ervan zo de boomgaard in. Toen een paar schoten met vlammenwerpers en daar brandde het huis van Wissink heen. 't Was een verschrikkelijke aanblik en we konden er niet bij komen. Daarna gaven ze zich na vier uren hard vechten over, ten koste van zeven of acht Duitse en een Canadese soldaat. Even later brandde ook 'de Horst' af. (red: Molenallee 34) Bij Braak een schot dwars door de garage heen. Later 's middags brandden in de Posterenk het huis van Saris en bergen van Bloemendal en het huis van Averink af, waarbij één het leven liet.

Identificatiebewijs mevr. Karman-Van Schooten
foto van foto Bert Visser

En hiermede is de geschiedenis van de oorlogsdagen voor ons in 1945 in het kort beschreven. Doch de werkelijkheid is met geen pen te beschrijven wat voor een ellende we gezien en gehoord en meegemaakt hebben. Maar Gode zij dank. Die ons door dit alles zo wondervol heen geholpen en bewaard heeft.

Naschrift: De redactie van Kroniek heeft met toestemming van Miranda Karman, de tekst hier en daar iets bewerkt, waardoor deze voor publicatie beter geschikt werd. Daarbij zijn we steeds zo dicht mogelijk bij de originele tekst gebleven.

Voorst schrijft geschiedenis.....

op de grenspaal

Marten Brascamp

In Klarenbeek op de hoek van de Broekstraat en de Henkenburgweg ligt een grote zwerfkei. Wie weet waar die vandaan komt?

In de vorige kroniek stond in de rubriek 'Op de grenspaal' het volgende bericht: "In Klarenbeek op de hoek van de Broekstraat en de Henkenburgweg ligt een grote zwerfkei. Wie weet waar die vandaan komt?" Dit is het ware verhaal.

Grapendaal, ong. 1955
Vlnr. Arend, Johanna Everdina
en Herman Scholten

Sterk

Arend Scholten boerde met zijn vrouw Aartje aan de Henkenburgweg in Klarenbeek. Op de boerderij de Reumer, waar nu Verbeek woont. Het moet een beresterke kerel geweest zijn. Op een zekere dag rond het jaar 1930 was hij op weg terug met zijn neefje Evert Rottink (van Grapendaal) van het wegbrengen van de bijen. Daar zag hij plotseling een enorme steen langs de weg liggen. Hij aarzelde geen moment ...

.... en met een schop groef hij zijn kar - het zal een karpion geweest zijn - een eind in de grond en rolde de steen erop. Thuisgekomen kiepte hij hem langs de kant van de Broekstraat. En daar ligt hij nu nog, diep verzonken in de grond. De huidige bewoner, Helmer Verbeek, in 1993 gewezen op de enorme omvang van de maar deels zichtbare steen, zei: "Dat lijkt me sterk". Hij had hem nog niet zo lang daarvoor opgegraven.

Evelien, Fenneke en Hermen Brascamp (achterkleinkinderen van Johanna Everdina Scholten) op de steen aan de Broekstraat te Klarenbeek, 3 juli 1993

Voorst schrijft geschiedenis.....

met onbekende voorwerpen

Redactie

Andre Stenvert en Jos Miedendorp de Bie vertellen:

Onze grootmoeder bezat ze ook, ze zijn nu nog in de familie en werden gebruikt om servies en glazen met het zelfde model/ uiterlijk te onderscheiden voor het gebruik. Zo wist je wie welke porseleinen kop en schotel had of wie welk glas in gebruik had. Was erg handig.

Carel de Bos schrijft ons het volgende:

Bij een kennis zag ik het artikel in uw blad Kroniek over onbekende voorwerpen betreffende het GERO doosje met zilveren nummertjes. Ik heb ook zo'n doosje uit de erfenis van mijn oma overgehouden. Het gaat hier om nummertjes die aan het schoteltje of kopje werden geklemd om zo bij een theeservies met dezelfde kopjes en schoteltjes de gasten uit elkaar te kunnen houden. Ik heb wat foto's bijgevoegd van mijn doosje met cijfertjes, een close up van een nummer waarbij je het klemmetje goed kunt zien en twee kopjes met de daaraan geklemd nummertjes.

De redactie kreeg een aantal reacties op de foto van de cassette met nummertjes in ons vorige nummer (jg.38-1) Hierbij antwoorden en een nieuwe vraag van Marten Brascamp.

In de eerste Kroniek van dit jaar (jg. 38-1) schreef Bertus Ten Bosch over mitrailleurhulzen die in de oorlog naar beneden regenden. Hier onder een foto van een stofblik dat van een granaathuls of van de genoemde mitrailleurhulzen is gemaakt. Wie weet meer van dergelijke dingen die van het koper werden gemaakt?

Heeft u nu ook een voorwerp waarvan u niet weet wat het is en/of waar het voor diende/ Maak er een foto van en stuur die naar ons toe: kroniek@OKVvoorst.nl

Doorn & Van der Haar Computers

www.doornvanderhaar.nl

info@doornvanderhaar.nl

Vestiging Vaassen

Vestiging Twello

Wilhelminaweg 3

H.W. Iordensweg 32A

8171 EJ Vaassen

7391 KB Twello

0578 - 57 58 56

0571 - 29 80 80

Verkoop - Reparatie - Websites

Cloud - Onderhoud - Netwerken

Dagboek Anton van den Belt

Jack Damen

Mevrouw A. van den Belt schonk de OKV een kopie van een dagboek, geschreven door haar broer A.J. van den Belt. Het boek omvat de periode van 1 januari tot 14 april 1945.

Anton, 20 jaar oud, studeert aan het seminarie Rijen in Driebergen, maar is in die tijd thuis bij zijn familie op de "Wolbos" aan de Kneuterstraat. Uitvoerig beschrijft hij de dagelijkse gebeurtenissen in die omgeving, afgewisseld met berichten die via een clandestiene radio bij de burens worden ontvangen. Papier is schaars en hij schrijft vaak op gebruikte enveloppen. Een gewoonte waaraan hij ook later vasthoudt. In de dagen voor de Bevrijding neemt de familie met de burens haar toevlucht in enkele ondiepe kalkkelders. Na drie dagen is de kust veilig. De Duitsers, die zich in het huis hadden verschanst, zijn vertrokken en de Canadezen trekken verder naar het westen.

Na de oorlog maakt Anton zijn priesterstudie af en wordt 23 juli 1950 tot priester gewijd. Van september 1985 tot januari 1992 is hij pastoor van de parochie van Onze Lieve Vrouw ten Hemelopneming te Klarenbeek. Anton is, 70 jaar oud, overleden 29 juni 1994 te Apeldoorn. Hij is begraven op het parochiekerkhof in Klarenbeek.

Op de volgende bladzijden hebben wij een paar fragment uit zijn dagboek weergegeven.

Dagboek Van den Belt van 11 t/m 13 april 1945

Anton van den Belt (†)

Woensdag 11 april:

Rustig begint deze dag, waarvan het einde voor ons zo vol beroering zal zijn. [...]

Al om kwart over zes 's ochtends is er een uitvaart. De dode wordt naar de kerk vervoerd op een bakfiets. Ondanks veel bewegingen van de Duitsers bij de kerk, aanvoeren van munitie en materiaal, blijft het de hele ochtend kalm.

's Middags gaat alles anders. In Voorst wordt er door jachtbommenwerpers hevig gebombardeerd. Het zal later die dag in het niet verzinken bij wat nog komen gaat.

Tegen vier uur in de middag zwelt het kanongebulder aan, overal langs de IJssel zien wij rook opstijgen.

Het blijkt kunstmatige nevel te zijn. Ook zien we hoe de granaten langzamerhand dichterbij beginnen te vallen. Vrouwen en kinderen zitten inmiddels in de schuilkelder.

De dikke mist, een kunstmatige nevel die Engelsen gebruiken bij het oversteken van rivieren, bereikt ook onze omgeving. Ook ons eigen huis kunnen wij hierdoor niet goed onderscheiden. We horen boven ons jagers ronken.

Vele uren later trekt de nevel op.... Ons huis is zwaar beschadigd.

Lange rijen door de strijd vermoeide Duitsers slepen zich voort. Zodra er een granaat dichtbij valt, ploffen ze op de grond om na enige tijd weer verder te sjokken. Een echt oorlogsbeeld is het. Door de angsten en emotie hebben de meesten die nacht geen oog dicht gedaan, ook door de vrees voor wat nog komen gaat.

Donderdag 12 april:

[...] Toen het ongeveer zeven uur was, konden we het niet langer uithouden in onze schuilkelder. Het was trouwens betrekkelijk rustig in vergelijking met de vorige avond. We kropen naar buiten, rekten onze stijf geworden benen eens uit. [...]

De koeien worden inderhaast gemolken. Er wordt pap gekookt in de keuken. In de kelder wordt wat 'moffenrommel' opgeruimd. Al spoedig beginnen de Tommyguns weer te blaffen, het houdt wel anderhalf uur aan.

Inmiddels brengt Bertus Boekhorst ons het bericht dat de BBC vanmorgen heeft doorgegeven dat Canadese eenheden de IJssel zijn overgestoken en een bruggenhoofd hebben gevormd.

Het blijkt waar te zijn: bij Wilp zijn de Canadezen overgestoken en hebben Wilp en een stuk van de Straatweg bezet.

In de namiddag komen Duitsers weer bij ons huis en commanderen eieren voor hen te koken. Ze zijn nog de baas....

Verder uiten zij maar één klacht "we zijn zo moe".

Op de vraag van ons of zij zich overgeven krijgen we wel zoveel antwoord, dat we begrijpen dat de meesten daar niet afkerig van zijn. Nadat zij een tijdje naast ons huis liggen en staan, schreeuwt een officier vanaf de weg hen iets toe. Zij pakken snel hun spullen en vertrekken. Tegen dat de schemering invalt wordt het echt interessant: de Duitsers trekken werkelijk terug. Hele rijen soldaten komen langs ons gesjokt. De artillerie van "Tommy" vuurt niet meer waardoor het rustiger wordt.

De Duitsers hebben paarden bij zich, waarvan wij de eigenaars kennen. Koeien worden meegezeuld.

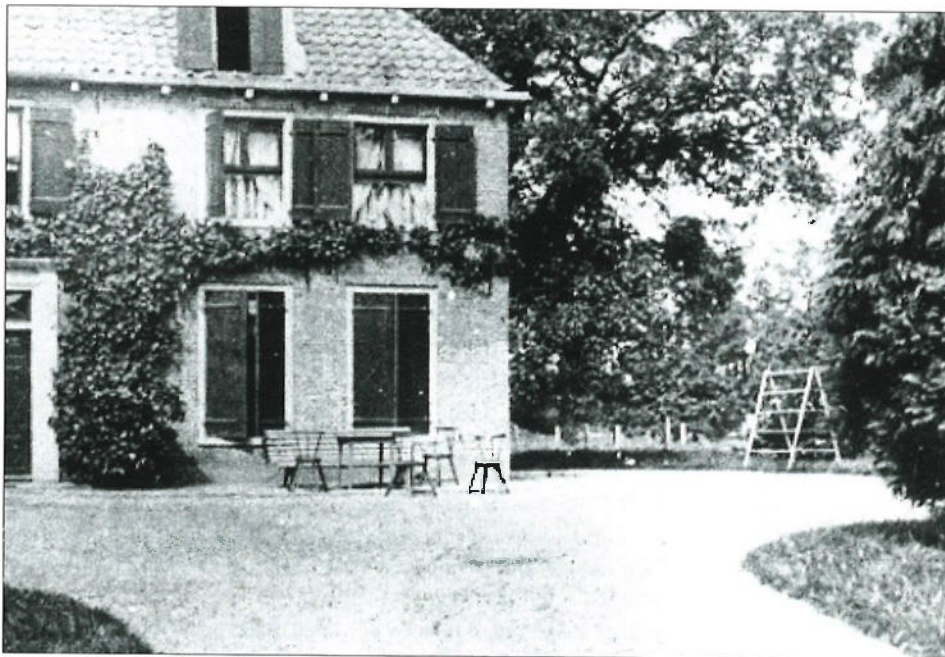
Wanneer we een sigaret roken voor de ingang van de kelder, klinkt vanuit Twello gejuich en gezang. En als we goed luisteren horen we de tanks.

Het blijkt dat vanuit Wilp onze bevrijders donderdag via de dijk, Voordersteeg en de Doornweerd zijn opgerukt tot aan de fabriek van Linthorst. Diezelfde avond zijn ook enkele tanks naar het gemeentehuis in Twello gereden dat behalve enige gevechten aan de Wilpseweg zonder slag of stoot, de volgende dag in hun handen valt.

Vrijdag 13 april:

Toen we tussen zes en zeven uur onze hoofden boven de schuilkelder uitstaken, heerste er tot in de verre omtrek vrijwel volkomen rust. Zo nu en dan verbrak het keffen van 'n mitrailleur de morgenstilte die ons, na de angstige dagen die we achter de rug hadden, iets fantastisch toescheen. We keken naar de weg "niets te zien". Geen Duitser, maar ook geen Engelsman. Waren we niemandsland geworden? Op de Streiler zagen we de évacuees buiten lopen. "Jongens dan wagen wij 't ook", was de reactie.

We kropen naar buiten, rekten onze stijf geworden leden ietwat en keken een beetje rond. Ook Koers kwam uit zijn onderaards verblijf tevoorschijn. Bij en op de Streiler bleek alles nog goed te zijn, ofschoon "de oude wijven" (granaten) zo nu en dan wel heel dicht langs hun heen gehuild waren.

De Streiler, een grote boerderij aan de Streilerweg.

DE TUINEN VAN
BOSCH
Natuurlijk

Hoveniersbedrijf
Koppelsstraat 42
7391 AK Twello
T 0571 27 04 73
info@detuinenvanbosch.nl
volg ons:

detuinenvanbosch.nl

BRASSERIE - RESTAURANT

SINCE 1916

KORDERIJNK

Altijd de juiste sfeer

Stationsstraat 31

7391 EH Twello

0571 271851

info@korderijnk.nl

www.korderijnk.nl

**AMBACHTELIJKE
BAKKERIJ
BRIL**

De lekkerste
Gevulde koeken,
Krentenbrood en Speculaas

Het ruim twee eeuwen oude pand van bakker Bril is nog steeds (na enkele verbouwingen) in gebruik.

Het pand staat op de monumentenlijst. De bakkerij bestaat meer dan 150 jaar en zoon Paul is de 5e generatie Bril.

Het bedrijf is tegenwoordig uitgebreid met een koffie/theeschenkerij waar fietsers en wandelaars een welkome pauze kunnen houden.

De bakkerij is geregeld doel van excursies. Er gaan dan steevast eigengemaakte producten mee naar huis.

Foto uit 1960, bakker Bril met de bestelauto op weg om brood te bezorgen

Bakker Bril Voorst

Rijksstraatweg 24, 7383 AR Voorst, 0575-501271
www.bakkerijbril.nl info@bakkerijbril.nl

Notulen jaarvergadering 23 april 2015

Johan Homan

Het bestuur plaatst in deze kroniek alvast de notulen van de jaarlijkse ledenvergadering. Op deze manier willen we onze leden wat sneller informeren over datgene wat op 23 april in de vergadering is besproken. Natuurlijk heeft u op de jaarvergadering in 2016 nog alle gelegenheid op deze notulen te reageren en kunt u met vragen altijd terecht bij onze bestuursleden.

1. Opening

De voorzitter opent de 40^e jaarvergadering. Afmelding is binnengekomen van Auke Vlietstra, Annemarie Geerts, en Marten Brascamp. Er hebben zich 50 leden geregistreerd.

2. Terugblik

Voorzitter heet ieder welkom en is verheugd over goede opkomst in dit jubileumjaar. Voorzitter moet teleurstelling meedelen: de geplande lezing gaat niet door. Daarom maar een lange vergadering met iets meer verdieping, grapt hij. Voorzitter neemt een moment stilte in acht voor de in 2014 overleden OKV-leden en ook voor de vliegenier mr. Stephenson.

Voorzitter kijkt globaal terug op 2014. Hoewel het financieel verhaal zorgelijk leek, is het gelukt om het jaar financieel goed af te sluiten. Het jubileumjaar is in volle gang met het thema *Voorst Schrijft Geschiedenis (VSG)*. Zorgen zijn er over de eigendom van foto's en de daaraan gekoppelde claims van fotografen. Een concrete claim is inmiddels binnen en die kost de OKV fors geld. Oplossing zit in juridische aanpak: *voortaan* van alle foto's bevestiging aan gever/maker dat de foto aan OKV gegeven is en dat door gever/maker een vrijwaring voor eventuele claims wordt afgegeven. Van foto's die nu al in het bezit van de OKV zijn, moet even pas

op de plaats gemaakt worden ten aanzien van het gebruik. Eerst toestemming vragen aan maker/rechthebbende.

Bestuur is ook heel sterk gericht op de huisvesting. OKV zit nu goed, maar toch zijn er mogelijkheden om een verbetering (gelijkvloers) te vinden. Uitgangspunt is dan wel Twello, omdat dat midden in de gemeente Voorst ligt.

OKV is inmiddels ook betrokken bij de ontwikkelingen van ruïne de Nijenbeek. Er is overleg met de werkgroep en de eigenaar van de Nijenbeek, mevrouw Van Lynden.

OKV wordt steeds vaker gevonden voor lezingen. OKV is bezig met de (her)ontwikkeling van de klompenpaden.

OKV is gevraagd om alle monumenten/herkenningspunten die met de Tweede Wereldoorlog te maken hebben in de provincie Gelderland in kaart te brengen. Dat kan de OKV uiteraard niet, wel voor de gemeente Voorst. Daarbij zal OKV gebruik maken van het boek van Milly Westerhuis, die daarvoor reeds haar toestemming heeft gegeven.

Van de kerk in Bussloo gaat OKV de archieven onderzoeken en digitaliseren. OKV

krijgt daarvoor vergoeding om apparatuur aan te schaffen.

OKV is ook bezig met de verzameling van de Peter Visser-schilderijen. Tentoonstelling vindt plaats op Open Monumentendag 12 september 2015.

Voorzitter doet oproep aan alle aanwezigen om leden te werven. Streven is om het ledenaantal eind 2015 te brengen naar de 1.000.

3. Notulen jaarvergadering 2014

De notulen van de jaarvergadering 2014 worden met een rustig applaus goedgekeurd.

4. Jaarverslag 2014

Iedereen heeft het verslag gelezen, of kunnen lezen. Het wordt met applaus goedgekeurd.

5. Financieel jaarverslag 2014

Penningmeester Wassink heeft de cijfers op voorhand bekend gemaakt en die zijn ter vergadering ingebracht. Penningmeester licht de cijfers toe via de beamer. In het bijzonder wordt de reservering voor het lustrumjaar (€ 500,-- voor lustrumactiviteit aan het eind van het jaar) besproken. OKV heeft wat investeringen gedaan in apparatuur om onder andere een veilige back-up te maken van alle bestanden. Sommige apparatuur was oud en de software achterhaald. OKV heeft een flinke gift ontvangen, terug te zien in de post *donateurs*.

6. Verslag kascommissie 2014

De heren Van Triest en Klunder hebben de kas gecontroleerd. De heer Klunder doet kort verslag van de controle op 16 maart 2015. De boodschap: goed voor elkaar. Winst inclusief € 500,-- reserve-

ring is € 2.278,--. Dit is wel met name te danken aan een gift van € 2.500,--.

Commissie vraagt aandacht voor de hoge kopieerkosten (€ 1.000,-- in 2015). Penningmeester/bestuur kan voor 2014 gedechargeerd worden. Verklaring wordt getekend en overhandigd. Applaus voor de penningmeester.

Heer Klunder heeft het twee jaar gedaan, verlaat dus de kascommissie. De heer Van Triest en mevrouw Braunius vormen de nieuwe kascommissie. Op de reservebank komt de heer B. Bauer.

7. Begroting 2015

Penningmeester heeft de begroting 2015 bekend gemaakt en voorzitter licht die toe. OKV zal komend jaar mogelijk tekort lijden. De boodschap is duidelijk: er moeten meer inkomsten(bronnen) komen, door bijvoorbeeld extra advertenties in de Kroniek, meer sponsors. De verwachting is dat er een tekort zal ontstaan van circa € 300,--. Dat gat zal in dat geval worden gedicht uit de algemene middelen. ALV meldt middels applaus akkoord voor begroting 2015 en voor de aanwending van algemene middelen in geval van een eventueel tekort aan het eind van het jaar.

8. Bestuursamenstelling

Wim Wassink wil plaatsmaken voor een nieuw bestuurslid. Dankwoorden en luid applaus voor Wim. Wim ontvangt als dank een fles drank. Wim geeft aan dat hij bereid is om de nieuwe penningmeester in te werken. Wim wordt dus penningmeester ad interim.

Er is inmiddels iemand gevonden, een nieuw lid dat gelijk wat wil doen. Wim Huisman uit Voorst. Hij is helaas verhinderd voor de vergadering.

Daarom kan hij pas bij de eerstvolgende ALV formeel worden benoemd. ALV is akkoord met deze procedure.

En hoewel ook hij eigenlijk zou kunnen aftreden, geeft ook Bert van de Zedde aan dat hij nog wel een jaar voorzitter wil blijven. Dit wordt door de leden met applaus ontvangen.

9. In het zonnetje

Bertus ten Bosch wordt tot zijn verrassing naar voren geroepen door de voorzitter. Voorzitter spreekt hem toe over zijn enorme kennis over de WOII. Zeer betrokken en deskundig. Bertus licht toe dat hij zoveel mogelijk informatie over WOII wil overdragen, vooral ook aan jongeren. Zolang het nog kan, blijft hij dit doen.

10. Rondvraag

Heer Fransen meldt dat hij het verhaal over de auteursrechten op de foto's maar vreemd vindt. Hij vraagt zich af wie zo iets doet. Voorzitter meldt dat het de maker van luchtfoto's is. Er zal nog overleg volgen tussen bestuur en fotograaf en diens advocaat. Voorzitter licht nog kort toe dat het niet vermelden van maker/recht-hebbende altijd een risico inhoudt. Ook portretrecht (foto's van personen) kan een

risico opleveren. Jan Lubberts meldt dat er een instantie is waar je oude foto's kunt laten screenen op maker. OKV gaat zoveel mogelijk vastleggen in de toekomst. OKV gaat wel gewoon door met haar werk en ook de foto's in Voorster Nieuws. Het probleem moet niet groter gemaakt worden dan nodig.

Frederiek Muller vraagt of het bij de OKV bekend is waarom de gemeente Voorst niets doet in het kader van de WOII. Is bij OKV niet bekend.

11. Sluiting

De voorzitter dankt ieder voor de inbreng en aandacht en sluit de vergadering om 20.51 uur. Ieder wordt uitgenodigd om het alternatief voor de lezing van Nathalie Vossen bij te wonen: een door Wim Wasink samengestelde film over Voorst in de Tweede Wereldoorlog.

Als gebinten konden vertellen..

Uitgave Stichting IJsselhoeven
www.ijsselhoeven.nl

Wij maken het!

ontwerp / printwerk / belettering / websites

Engelenburgstraat 40 Twello
Tel. 0571-280747

www.breinreclame.nl

HORSTINK

KWALITEITSBOUWERS VAN HUIS UIT!

Waarmee kunnen wij u van dienst zijn?

De kwaliteitsbouwers van Horstink maken het!

| J.W. Frisostraat 15

| 7391 DJ Twello

| Tel 0571 - 27 14 83

| Fax 0571 - 27 10 36

| info@horstink-twello.nl

www.kwaliteitsbouwers.nl

VORDERMAN TUINMEUBELEN 3000 M2 TUINMEUBELSHOW

C1000 BINNENDIJK

Duistervoordseweg 11

7391 CA Twello

Tel. 0571 - 28 78 20

smo.binnendijk.twello@c1000.nl

OPENINGSTIJDEN

MAANDAG T/M ZATERDAG

08.00 - 21.00 uur

VORDERMAN TUINMEUBELEN

Wijkseweg 7, 7396 BC Terwolde

(naast de molen) | T 0571-292121

www.vordermantuinmeubelen.nl

De Groot

www.degrootzalen.nl

Avervoordseweg 2 De Vecht • Telefoon: (055) 323 12 61